

Strategia rozwoju miasta i gminy Brześć Kujawski

WSTĘP

Podstawą prawną opracowania strategii rozwoju miasta i gminy Brześć Kujawski była Uchwała Nr XV/104/2000 Rady Miasta i Gminy Brześć Kujawski w sprawie opracowania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Brześć Kujawski. Głównym celem opracowania jest nakreślenie kierunków i priorytetów rozwoju gminy na lata 2001 – 2015.

Strategia odpowiada na trzy podstawowe pytania:

do czego powinniśmy dążyć w kształtowaniu rozwoju gminy (wizja przyszłości);
co powinniśmy starać się osiągnąć w perspektywie 15 lat (cele strategiczne);
w jaki sposób chcemy zrealizować nasze zamierzenia (przedsięwzięcia, sposoby działania).

Wypracowywanie podstaw strategii odbywało się w sposób uspołeczniony, podczas spotkań konsultacyjnych z przedstawicielami społeczności lokalnej powołanymi przez Zarząd Miasta i Gminy do społecznej komisji.

Zadanie zostało podzielone na trzy etapy:

- I. Opracowanie diagnozy prospektywnej, na podstawie zebranych materiałów statystycznych z następujących źródeł: Studium uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego BPP we Włocławku, dane statystyczne Urzędu Statystycznego we Włocławku i Bydgoszczy, Spis Rolny, biuletyny informacyjne RIO w Bydgoszczy, informacje Urzędu Miasta i Gminy Brześć Kujawski. Diagnoza prospektywna jest oceną stanu istniejącego badanego obszaru z uwzględnieniem wszystkich dziedzin życia społecznego mających wpływ na stopień zaspokojenia potrzeb mieszkańców i poziom życia danej społeczności. Diagnoza stała się punktem wyjścia do dalszych prac nad strategią rozwoju;
- II Spotkania konsultacyjno-informacyjne z członkami komisji społecznej i w grupach roboczych poświęcone ustaleniu obszarów problemowych, zidentyfikowaniu barier rozwoju, przeprowadzeniu analizy mocnych i słabych stron gminy oraz szans i zagrożeń wynikających z otoczenia a także określeniu przyszłościowych kierunków rozwoju;
- III. Opracowanie w oparciu o ocenę stanu istniejącego i wnioski ze spotkań dokumentu „Strategia rozwoju Miasta i Gminy Brześć Kujawski”.

Wprowadzenie

W tej części opracowania użytkownicy „Strategii rozwoju Miasta i Gminy Brześć Kujawski” zapoznają się z ogólną charakterystyką rejonu, dającą podstawy do zrozumienia nakreślonych do realizacji zadań dla gminy. „Wprowadzenie” stanowi wyciąg informacji zawartych w dokumencie „Diagnoza i ocena sytuacji społeczno-gospodarczej Miasta i Gminy Brześć Kujawski”, sporządzonym w I etapie prac nad opracowaniem strategii rozwoju.

1. Stan obecny gminy

Obszar miasta i gminy Brześć Kujawski usytuowany jest w południowo-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie włocławskim ziemskim. Graniczy z miastem Włocławkiem oraz gminami: Włocławek, Lubraniec, Lubanie (są to gminy powiatu włocławskiego) oraz gminą Bądkowo z powiatu aleksandrowskiego ziemskiego i gminą Osiećciny z powiatu radziejowskiego ziemskiego. Siedzibą gminy jest miasto Brześć Kujawski. Pomimo bliskiego położenia w stosunku do Włocławka zurbanizowanie gminy jest słabe. Jedynie miasto Brześć Kujawski, Wieniec i Wieniec Zdrój wykazują dobre zurbanizowanie z szybko rozwijającym się budownictwem mieszkaniowym.

Miasto i Gmina Brześć Kujawski należą administracyjnie do powiatu włocławskiego, będącego jednym z 19 powiatów ziemskich województwa kujawsko-pomorskiego. Gmina Brześć Kujawski należy do 5 gmin o statusie miejsko-wiejskim w tym powiecie. Oprócz tej gminy do powiatu ziemskiego włocławskiego wchodzi 12 jednostek samorządowych w tym 1 o statusie miejskim, 4 o statusie miejsko-wiejskim i 7 gmin o statusie wiejskim.

Pośród pięciu gmin miejsko-wiejskich Brześć Kujawski zajmuje pod względem:

- ❑ powierzchni - pierwsze miejsce
- ❑ ludności - pierwsze miejsce
- ❑ gęstości zaludnienia - pierwsze miejsce
- ❑ dochodów budżetowych na 1 mieszkańca - czwarte miejsce
- ❑ wydatków budżetowych na 1 mieszkańca - drugie miejsce
- ❑ wydatków majątkowych na 1 mieszkańca - trzecie miejsce

Administracyjnie jednostka ta podzielona jest na 25 sołectw i 38 miejscowości.

Ogólna powierzchnia gminy wynosi 15.044 ha (w tym 701 ha miasto), co stanowi 10,2 % powierzchni powiatu włocławskiego. Wiodącą funkcją gminy jest produkcja rolna, a uzupełniającą przemysł rolno-spożywczy o charakterze ponadgminnym. Miasto Brześć pełni dla wszystkich mieszkańców obszaru funkcje ośrodka obsługi lokalnej zarówno w zakresie publicznych usług podstawowych (administracja, ochrona zdrowia, kultura itp.), jak i usług handlowych rzemieślniczych i przemysłu. Dodatkowo dla mieszkańców miasta pełni funkcję mieszkaniową.

Na terenie gminy znajduje się także miejscowość o statusie uzdrowiska o znaczeniu krajowym – Wieniec Zdrój.

I.1. Ogólna charakterystyka geograficzna

Pod względem podziału Polski na mezoregiony fizyczno-geograficzne (wg Kondrackiego) obszar gminy położony jest w obrębie trzech jednostek:

- ❑ Równiny Inowrocławskiej,
- ❑ Pojezierza Kujawskiego,
- ❑ Kotliny Toruńskiej.

Pod względem hydrograficznym gmina Brześć Kujawski leży w dorzeczu Wisły, a główną osią hydrograficzną oraz głównym ciekim wodnym jest rzeka Zgłowiączka. Dolina Zgłowiączki oraz tranzytowy odcinek tej rzeki stanowi także dobrze rozwiniętą sieć hydrograficzną w obrębie granic administracyjnych miasta.

Rzeźba terenu gminy Brześć Kujawski ukształtowała się w okresie zlodowacenia i wiąże się głównie z działalnością lądolodu i wód subglacjalnych oraz akumulacyjną i erozyjną działalnością wód roztopowych. Szczególnie dużym urozmaiceniem rzeźby powierzchni charakteryzuje się miasto Brześć Kujawski, które położone jest w strefie doliny rzeki Zgłowiączki wcinającej się w otaczającą wysoczyznę morenową na głębokość kilkunastu metrów. Największe drobne i boczne wcięcia erozyjne znajdują się w zachodniej części miasta w rejonie Falborka.

Na obszarze gminy Brześć Kujawski występują następujące złoża kopalin:

- ❑ węgla brunatnego – w północnej części gminy znajduje się złożo „Brzeznie” z węglem gorszego gatunku o niezbyt wysokiej wartości opałowej, w Kąkowej Woli występuje złożo wstępnie rozpoznane;
- ❑ iłów warwowych – złożo „Rumaki” – kopalina o cechach jakościowych umożliwiających wykorzystanie do produkcji ceramiki budowlanej z wyjątkiem dachówki i elementów drażonych, złożo iłów ceramiki budowlanej „Pikutkowo-Smólsk” eksploatowane z przeznaczeniem do produkcji wyrobów ceramicznych grubo i cienkościennych;

- kruszywa naturalnego – złoża „Stary Brześć” są to piaski drobno i średnioziarniste z domieszką żwirów i gładzików – surowiec ten eksploatowany jest dorywczo dla potrzeb lokalnych;
- torfu leczniczego (borowiny) – złoża „Wieniec” – borowina eksploatowana jest dla celów leczniczych w ilości około 450 t rocznie. Przy takim poziomie wydobycia szacuje się, że zasoby borowiny starczą na około 90 lat;
- torfowiska rozpoznane: „Janowice – Gąbinek – Włoszczyca”, „Brzezie”, „Pikutkowo”, „Rzeka Zgłowiączka odcinek Lubraniec – Brześć”, „Miechowice”, „Dolina Zgłowiączki odcinek Brześć- Włocławek”, „Wieniec”. Większość tych obszarów użytkowana jest jako łąki i pastwiska, a w przeszłości torfy stanowiły materiał opały dla miejscowej ludności.

Na obszarze gminy Brześć Kujawski w części centralnej i wschodniej występują typy gleb o dużej żyzności, zaliczane do najwyższych klas bonitacyjnych I – IVb. Są to czarne ziemie i gleby brunatne. Stanowią one około 54% wszystkich użytków rolnych i jako najwartościowsze objęte są ochroną. Najwyższym wskaźnikiem udziału gleb w klasach I-IIIb charakteryzuje się sołectwo Guźlin (94,6%) i Aleksandrowo (84%). W tych sołectwach charakterystyczne są także gleby w klasach IVa-IVb zajmujące odpowiednio 99,4% i 99,3% w ogólnej strukturze użytków rolnych oraz sołectwo Witoldowo ze wskaźnikiem 99,5%. W północno-zachodniej i częściowo środkowej części gminy występują gleby płowe, również uznawane za gleby dobre i urodzajne. Ogółem gleby w wysokich klasach bonitacyjnych stanowią ponad 87% powierzchni użytków rolnych gminy. Można stwierdzić, że gleby te są najcenniejszym bogactwem gminy Brześć Kujawski. Na pozostałym obszarze gminy wykształciły się gleby bielicoziemne, mieszczące się w V-VI klasie bonitacyjnej. Największym ich udziałem w ogólnej strukturze użytków rolnych charakteryzuje się sołectwo Machnacz, Kuczyna, Wieniec Zdrój i Kąty, gdzie zajmują one około 50 do 60% arealu użytków rolnych. W niektórych miejscach występują także gleby torfowe tworzące łąki bądź nieużytki rolnicze.

Tereny rolne zajmują powierzchnię 10.560 ha, co stanowi 73,6% ogólnej powierzchni gminy, a w tym aż 93% powierzchni stanowią grunty orne. Również teren miasta jest bogaty w użytki rolne, które stanowią aż 65,6% ogólnej powierzchni miasta, a dominują tutaj grunty orne zajmujące 83,5% powierzchni. Znaczny jest także w mieście udział sadów (10,6 %) oraz użytków zielonych (11,5 %).

Lasy na terenie gminy Brześć Kujawski zajmują powierzchnię 2.753 ha, co stanowi około 19,2% obszaru gminy. Charakteryzują się one nierównomiernym rozmieszczeniem. Największe kompleksy leśne zlokalizowane są w obrębie pradoliny Wisły w północno-wschodniej części gminy. Stanowią one fragment zespołu lasów gostyńsko-włocławskich. W przeważającej części jest to bór świeży, w którym dominuje sosna, pojawia się też świerk, brzoza oraz dąb. Lasy te pełnią między innymi funkcję ochronną w stosunku do Uzdrowiska Wieniec oraz zasobów wód podziemnych wchodzących w skład GZWP dolina Wisły. Kilka niewielkich płątów leśnych występuje też w rejonie wsi Kolonia Falborek, Nowy Młyn i Duże Kąty oraz w południowej części gminy w rejonie wsi Sokołowo.

Stopień lesistości centralnej i południowej części gminy jest niski i dlatego szczególne znaczenie dla systemu ekologicznego gminy mają kompleksy zieleni śródpolnej, przyzagrodowej oraz parki podworskie i tereny podmokłe. W parkach występują unikatowe gatunki roślin oraz znajdują się miejsca gnieźdzenia ptaków pożytecznych dla rolnictwa. Pełnią więc one zarówno funkcje przyrodnicze jak i dydaktyczne, a także wpływają korzystnie na mikroklimat i stosunki wodne w glebie.

Lasy znajdujące się na obszarze gminy wchodzą w skład tzw. leśnego kompleksu promocyjnego i z tego powodu obowiązują w nich proekologiczne zasady gospodarowania.

Wody powierzchniowe gminy Brześć Kujawski to przede wszystkim rzeka Zgłowiączka wraz z doliną, która tworzy podstawowy zasób wód powierzchniowych. Jest ona także głównym elementem przyrodniczym miasta będącym ostoją dla wielu gatunków zespołów roślinnych oraz drobnej fauny. Dolina Zgłowiączki jest także ciągiem ekologicznym o znaczeniu regionalnym. Drugą ważną rzeką jest Bachorza płynąca w środkowo-zachodniej części gminy. Jest to całkowicie uregulowany kanał melioracyjny odprowadzający wody do Zgłowiączki i Noteci. Należy także tutaj wymienić rzekę Lubieńkę, będącą największym dopływem Zgłowiączki, płynącą na granicy z gminą Włocławek. Charakterystyczną cechą tych rzek jest ich okresowość i duże różnice w wielkości przepływu pomiędzy okresem wiosennym a letnim, co wynika z niewielkich zasobów wodnych ich źródeł oraz niskich opadów. Ogólnie można stwierdzić, że sieć hydrograficzna gminy jest dosyć uboga.

Naturalnym zbiornikiem wodnym na obszarze gminy jest jezioro Cmentowo położone we wschodniej części miasta Brześć Kujawski. Jezioro zajmuje powierzchnię około 14 ha.

Stosunkowo mało jest na obszarze gminy drobnych oczek wodnych, do których można między innymi zaliczyć niewielkie jezioro Czajno we wsi Redecz Krukowy. Ogółem wody powierzchniowe zajmują zaledwie 84 ha, co stanowi około 0,6% obszaru gminy.

Gmina Brześć Kujawski położona jest na obszarze dwóch Głównych Zbiorników Wód Podziemnych: Zbiornika pradoliny Wisły i Wielkopolskiej doliny kopalnej. Obydwa zbiorniki objęte są ochroną. Wody podziemne stanowią główne źródło zaopatrzenia ludności w wodę. Według zatwierdzonych zasobów wód czwartorzędowych stanowiących źródło podstawowe, aktualne zużycie wody poprzez zbiorowe wodociągi i ujęcia indywidualne wynosi około 10% tych zasobów. Świadczy to o istnieniu bardzo dużych rezerw wody umożliwiających zwiększenie ich zużycia zarówno dla celów gospodarstw domowych jak i gospodarczych.

Wśród wód podziemnych eksploatowane są także wody mineralne. Ujęcie takich wód znajduje się w Wieńcu Zdroju, a zasoby szacowane są na 27 m³/h.

Warunki klimatyczne gminy charakteryzują się niskim stanem opadów rocznych. Dla okresów badawczych powyżej 10-ciu lat średnie roczne sumy opadów są poniżej 500 mm, co plasuje gminę w obrębie najuboższych obszarów w opady w skali kraju. Analiza rozkładu opadów rocznych wykazuje ich systematyczny spadek. Powoduje to znaczny deficyt wody dla potrzeb produkcji roślinnej szczególnie w okresie wegetacyjnym. Jego wysokość dochodzi w tym czasie do 150 mm. Jest to niewątpliwie niekorzystny czynnik mający wpływ na wysokość roślinnej produkcji rolnej. Istotnym z punktu widzenia tej produkcji jest także średnia temperatura w ciągu dnia w okresie wegetacji, która determinuje długość tego okresu. Na analizowanym obszarze średnia temperatura przekraczająca 5°C utrzymuje się przez około 210-215 dni w ciągu roku.

1.2. Tereny i obiekty podlegające prawnej ochronie przyrody i krajobrazu

Obszar obecnego miasta i gminy Brześć Kujawski posiada bogatą historię związaną z Kujawami, które już pod koniec XII w. wyodrębniono jako dzielnicę. Pierwsze wzmiankowanie o Brześciu Kujawskim pojawiło się w 1228 roku, a o mieście Brześć Kujawski w 1250r. Do okresu I wojny światowej często zmieniano się władcze i administracyjne przyporządkowanie tego obszaru. Na całym obszarze miasta i gminy znajduje się relikty przeszłości związane z dawnym osadnictwem, kulturą i obyczajami zamieszkałej te tereny ludności. Jest to niewątpliwie bogactwo gminy, wymagające szczególnej ochrony ze względu na wartość dziedzictwa kulturalnego dla obecnych i przyszłych pokoleń.

Na obszarze miasta i gminy Brześć Kujawski występują różnorodne formy ochrony krajobrazu i przyrody. Znajduje się tu 14 obiektów posiadających zachowane cechy

parków, które wyróżniają się unikalnymi gatunkami zespołów roślinnych oraz założeniami architektoniczno-przestrzennymi. Zalicza się do nich następujące założenia dworsko-parkowe i parki historyczne:

- Zespół Dworski Stary Brześć – dwór murowany z około 1925 roku (przebudowa w 1960r.), starodrzew.
- Zespół pałacowo-parkowy Brzezie – wpisany do rejestru zabytków w 1987 roku: pałac murowany z 1873r., dwie oficyny murowane z XIX w., stróżówka z bramą murowaną z 1873r., dwie stajnie murowane z XIX w., spichrz z końca XIX w., dom buchaltera i pisarza z końca XIX w., dwa czworaki z końca XIX w., park pałacowy z 1889r. Obecnie w dawnym pałacu znajduje się „Dom Małego Dziecka”, a oficyny pełnią funkcje mieszkalne. Park utrzymany jest w dawnych granicach z układem kompozycyjnym według dawnego rozplanowania, utrzymana jest także większość dawnych ścieżek parkowych. Jednakże park wymaga pilnie rewaloryzacji, a sposób użytkowania obiektów powinien być zmieniony na bardziej reprezentacyjny.
- Zespół dworsko-parkowy Gustorzyn – dwór murowany z 1918r.
- Zespół pałacowo-parkowy Falborz – wpisany do rejestru zabytków w 1986 r.: pałac murowany z połowy XIX w., rządcówka murowana z końca XIX w., spichrz z końca XIX w., dawny garaż murowany z końca XIX w., budynki inwentarskie z końca XIX w., czworaki z końca XIX w., park pałacowy z połowy XIX w. W pałacu i dawnym garażu znajdują się mieszkania lokatorskie, a obiekty wymagają pilnego remontu, park natomiast rewaloryzacji.
- Zespół dworsko-parkowy Jądrowice - pozostałości starodrzewu parkowego z końca XIX w. i ruiny dawnych zabudowań.
- Zespół dworsko-parkowy Kuczyna: dwór murowany z ok. 1920r., spichrz murowany z około 1900r., park dworski z przełomu XIX/XX w.
- Zespół dworsko-parkowy Miechowice – wpisany do rejestru zabytków w 1987r.: dwór murowany z końca XIX w., stajnia murowane z około 1900r., spichlerz murowany z końca XIX w., park dworski z połowy XIX w. Stajnia i spichlerz są wyremontowane, natomiast dwór wymaga remontu kapitalnego.
- Zespół pałacowo-parkowy Popowiczki – wpisany do rejestru zabytków w 1987r.: pałac murowany z ok. 1880r., dawny garaż murowany z końca XIX w., brama wjazdowa i ogrodzenie murowane z końca XIX w., spichrz murowany z końca XIX w., budynek inwentarski murowany z końca XIX w., park pałacowy z drugiej połowy XIX w.
- Zespół dworsko-parkowy Sokołowo – wpisany do rejestru zabytków w 1987r.: trzy budynki pracowników dawnego folwarku murowane z końca XIX w., park dworski z pierwszej połowy XIX w. Układ kompozycyjny parku jest zniekształcony i wymaga rewaloryzacji.
- Zespół pałacowo-parkowy Wieniec – wpisany do rejestru zabytków w 1993r.: pałac murowany z 1875r., oficyna dawny dwór z XIX w., portiernia z bramą wjazdową i ogrodzeniem z 1873r., stajnia murowana z 1826r., obora murowana z 1826r., spichrz murowany z pierwszej połowy XIX w., park pałacowy z pierwszej połowy XIX w. przekomponowany w 1904 r. Założenia tego parku należą do jednych z najbardziej okazałych na terenie Kujaw. W pałacu zlokalizowano szpital chorób płuc i gruźlicy. Park jest utrzymany w dawnych granicach, ogólny stan założenia jest dobry, natomiast pałac wymaga pilnego remontu dachu i rynien. Należałoby się również zastanowić nad możliwością zmiany przeznaczenia zespołu na funkcje bardziej reprezentacyjne.
- Park sanatoryjny Wieniec Zdrój z 1923-1927 – wpisany do rejestru zabytków w 1997r.
- Zespół szkoły rolniczej Stary Brześć z 1920-1925 – wpisany do rejestru zabytków w 1986r.: szkoła murowana, dom nauczyciela murowany, stodoła murowana, spichlerz murowany., warsztat murowany, park szkolny.

- Zespół dworski Pikutkowo – pałac murowany. z około 1900r., budynki gospodarcze, starodrzew. W pałacu i dawnym garażu są mieszkania lokatorskie, jednak ciągle następuje dewastacja obiektów. Rewaloryzacji wymaga również park.
- Zespół dworski Polówka – dwór murowany z początku XX w., starodrzew.

Inne ważne formy krajobrazu chronionego to założenia kościelne, cmentarze, obiekty użyteczności publicznej i obiekty techniki. Należy wśród nich wymienić zespoły kościołów parafialnych w Brzeziu i Wieńcu, cmentarz w Wieńcu, szkoły w Dobrej Woli, Kąkowej Woli i Wieńcu. Z obiektów techniki na uwagę zasługuje zespół folwarczny w Lipinach (budynki gospodarcze z XIX w. ogrodzenia murowane ze słupami bramnymi i brukowana droga dojazdowa obsadzona alejowo drzewami – jeden budynek pełni obecnie funkcje mieszkalne, ale obydwie wymagają remontów). Zespół gorzelni w Dubielewie (gorzelnia, dom dyrektora, ogrodzenie murowane z 1905r. oraz układ zieleni komponowanej – utrzymana jest nadal produkcja). Młyn wodny z 1901r. w Nowym Młynie (obecnie elektryczny – utrzymuje nadal swoją funkcję). Linia kolejki wąskotorowej Brześć – Pikutkowo – Popowiczki jest oznakowana na tym odcinku jednakże wykorzystywana bardzo rzadko, ponieważ nastąpiły ograniczenia potrzeb w tym zakresie cukrowni w Brześciu Kujawskim. Obiekt ten może stać się atrakcją turystyczną na terenie gminy oraz dla rozwoju turystyki lokalnej sąsiednich gmin.

Obiektami historycznymi i zabytkowymi może również poszczycić się miasto Brześć Kujawski. Należy tu przede wszystkim wymienić:

- Zespół kościoła p.w. św. Bpa Stanisława – trzynawowy gotycki z pierwszej połowy XIV w., przebudowany w 1710r. i odrestaurowany w latach 1908-1909;
- Dawny zamek – budynek wzniesiony na początku XIX w. na murach dawnego zamku. Obecnie po badaniach architektonicznych i remoncie jest siedzibą urzędu pocztowego i placówek kultury;
- Zespół klasztorny Dominikanów – z drugiej połowy XIV w. z kościołem poddominikańskim, budynkiem klasztornym i murami miejskimi otaczającymi zespół. W 1994 roku rozebrano stary budynek klasztorny i w jego miejsce wybudowano nowy klasztor Sióstr Elżbietanek;
- Ratusz – budynek klasycystyczny z XIX w. ozdobiony imponującym portykiem kolumnowym;
- Dom przy ul. Reymonta 26 – z końca XVIII w. jest najstarszym zachowanym budynkiem murowanym, z elewacją frontową o barokowej formie;
- Remiza strażacka z ok. 1912r. – budynek składający się z dwóch części, murowany. Obecnie pełni dwie funkcje: wieża z pomieszczeniem administracyjno-socjalnym i garażem oraz sklep;
- Cmentarze – rzymsko-katolicki z połowy XIX w. i żydowski.

Dla zachowania wartości kulturowych ustanowiono w mieście pięć stref ochrony konserwatorskiej, a uwarunkowania z niej wynikające muszą być brane pod uwagę przez władze samorządowe w procesach planistycznych i rozwojowych w zakresie zagospodarowania przestrzennego oraz kierunków rozwoju, a także bieżącej działalności gospodarczej. Nie należy jednak tych ograniczeń traktować jako bariery w rozwoju gminy lecz wykorzystać posiadane walory kulturowe i przyrodnicze jako jej atuty.

Obiekty przyrodnicze objęte ochroną to także dolina rzeki Zgłowiączki, w której obrębie utworzono zespół przyrodniczo-krajobrazowy oraz oczka wodne i zadrzewienia śródpolne, które zostały uznane za użytki ekologiczne.

Ważnym elementem krajobrazu, a zarazem dziedzictwa kulturowego są przydrożne kapliczki oraz licznie zachowane aleje starodrzewu, szczególnie Brzezie, Wieniec, Dubielewo i Lipiny. Są one związane z dawnym majątkiem Kronenbergów. Drzewostan wymaga prac sanitarnych i zabezpieczających oraz uzupełnień ubytków w nasadzeniach.

Do obiektów o wartościach kulturowych należy także zaliczyć liczne stanowiska archeologiczne, których zaewidencjonowano na obszarze gminy w liczbie 217. Są wśród nich osady, ślady osadnictwa i cmentarzyska. Występują one szczególnie na linii północ-południe w okolicy Brześcia Kujawskiego (Smętowo), Starego Brześcia, Falborza, Pikutkowa, Kąkowej Woli, Redcza Krukowego, Gustorzyna, Lipin, Dubielewa i Brzezia. Ogólny stopień zachowania stanowisk archeologicznych uznaje się za średni, ale w licznych przypadkach jest zły. Z uwagi na dużą wartość historyczną oraz edukacyjną tych obiektów powinny one stanowić przedmiot szczególnej troski władz gminy w celu zachowania ich w należyłym stanie.

1.3. Ocena stanu i identyfikacja zagrożeń środowiska

Jakość środowiska przyrodniczego w ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat uległa znacznemu pogorszeniu bądź wręcz degradacji. Przyczyną tego stanu rzeczy była nieracjonalna i niekontrolowana działalność człowieka. Dotyczy to w równym stopniu gleb, lasów, wód podziemnych i powierzchniowych jak i powietrza atmosferycznego. Czerpanie z zasobów przyrody jest nierozzerwalnie związane z działalnością człowieka należy zatem bezwzględnie dążyć do ochrony posiadanych zasobów oraz racjonalnego z nich korzystania i zagospodarowywania.

Efektom gospodarczego wykorzystania przestrzeni przyrodniczej na terenie miasta i gminy Brześć Kujawski są zagrożenia i przekształcenia tej przestrzeni, szczególnie widoczne w postaci wylesienia obszaru. Nastąpiła prawie całkowita likwidacja pierwotnych lasów, a obecnie istniejące charakteryzują się znacznym zubożeniem struktury biocenotycznej.

Rolniczy charakter gminy Brześć Kujawski powoduje, że największe zagrożenia środowiska związane są z gospodarką rolną. Duży udział użytków rolnych uprawianych pod produkcję roślinną sprawia, że ziemie te poddawane są licznym niekorzystnym procesom takim jak:

erozja eoliczna i wodna, zatrucie gleb czy zmiany struktury fizycznej gleb, a także ubocznym skutkiem w układzie stosunków wodnych na skutek melioracji wodnych.

Jednym z ważniejszych zagrożeń dla środowiska przyrodniczego gminy Brześć Kujawski jest brak kompleksowych rozwiązań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na terenach wiejskich oraz na terenach rolnych położonych w granicach administracyjnych miasta. Rozwinięta sieć wodociągowa, przy rozproszonej zabudowie i jednoczesnym braku kanalizacji powodują, że w większości ścieki socjalno-bytowe odprowadzane są do gruntu lub wód powierzchniowych. Aktualnie w taki sposób odprowadza się około 300 m³ ścieków na dobę. Mogą one powodować koncentrację zanieczyszczeń bakteriologicznych i chemicznych.

Poprawę sytuacji w tym zakresie może spowodować budowa biologicznych przyzagrodowych oczyszczalni ścieków, co jest najlepszym rozwiązaniem dla terenów wiejskich o rozproszonej zabudowie, gdzie nieopłacalne jest prowadzenie kanalizacji.

Potencjalnym i poważnym zagrożeniem dla wód podziemnych i gleb są miejsca składowania odpadów komunalnych. Problem ten na obszarze gminy Brześć Kujawski jest częściowo rozwiązany poprzez istniejące składowisko odpadów w Starym Brześciu. Jednakże jego wypełnienie wynosi około 73,8% całkowitej pojemności obiektu, co świadczy, że w niedługim okresie czasu może powstać problem składowania odpadów. Ponadto istniejące wysypisko nie jest przystosowane do gromadzenia odpadów toksycznych, co może spowodować realną groźbę skażenia wód podziemnych w przypadku niekontrolowanego gromadzenia tego typu odpadów. Takie niekontrolowane składowanie może także występować w obrębie indywidualnych gospodarstw rolnych, w

dawnych wyrobiskach czy na terenach podmokłych i w lasach. Problem ten można by rozwiązać poprzez wykorzystanie funkcjonującego w Machnacu wysypiska śmieci dla miasta Włocławka. Stosowane tam technologie składowania i utylizacji odpadów stałych gwarantują bowiem duży stopień bezpieczeństwa ekologicznego. Wymagać to będzie jednak od władz gminy podjęcia rozmów na ten temat z samorządem Włocławka i wypracowanie ewentualnego porozumienia co do sposobu i zasad wspólnego użytkowania obiektu. Znajdujące się na terenie miasta Brześć Kujawski składowisko odpadów przemysłowych również stwarza zagrożenie dla wód gruntowych, gdyż niewłaściwa lub błędna technologia ich składowania może skutkować zatruciem wód oraz skażeniem okolicznych terenów.

Największym zagrożeniem dla wód powierzchniowych, zwłaszcza dla rzeki Zgłowiączki jest funkcjonowanie cukrowni. Głównie w czasie kampanii cukrowniczej, kiedy do rzeki wrzucane są duże ilości ścieków technologicznych. Powodują one znaczne pogorszenie jakości wody na całym odcinku tego cieką od Brześcia aż do ujścia do Wisły. Działalność cukrowni ma także niekorzystny wpływ na powietrze atmosferyczne emitując szkodliwe substancje powstające w procesie produkcji.

Możliwym zagrożeniem powietrza atmosferycznego i gleby jest na obszarze gminy sieć gazociągów wysokoprężnych o charakterze tranzytowym. Niekontrolowany wyciek gazu może spowodować skażenie powietrza i gleby jak również wybuch i pożar z wszelkimi negatywnymi skutkami dla środowiska naturalnego.

Znaczny udział w pogarszaniu się atmosfery ma także transport samochodowy. Szczególnie dotyczy to miasta, przez które przebiegają główne drogi tranzytowe Włocławek – Inowrocław i Włocławek – Koło.

Do obiektów i obszarów mogących pogorszyć stan środowiska w mieście i gminie należą:

- ❑ Gminne składowisko odpadów komunalnych w Starym Brześciu,
- ❑ Miejskie składowisko odpadów przemysłowych w Brześciu Kujawskim,
- ❑ Cukrownia w Brześciu Kujawskim,
- ❑ Lokalna oczyszczalnia ścieków w Brześciu Kujawskim,
- ❑ Drogi tranzytowe, stacje paliw, sieć gazociągowa,
- ❑ Obszary zmeliorowane, erozji wodnej oraz produkcji rolnej objęte intensywną chemizacją roślin.
- ❑ Stacje paliw płynnych.

1.4. Sytuacja demograficzna

Pod względem liczby ludności miasto i gmina Brześć Kujawski zajmuje pierwsze miejsce wśród pozostałych jednostek terytorialnych wchodzących w skład powiatu włocławskiego ziemskiego. Liczba ludności na dzień 30 czerwca 2000 roku wynosiła 11.468 osób, w tym 5.848 kobiet i 5.620 mężczyzn. Z tej liczby 4.677 osób zamieszkuje w mieście. Pod względem gęstości zaludnienia gmina Brześć Kujawski charakteryzuje się podobnym wskaźnikiem jak inne gminy wiejskie województwa kujawsko-pomorskiego. Średnia gęstość zaludnienia wynosi bowiem dla tych gmin 46 osób na km², natomiast w gminie Brześć Kujawski 47 osób na km².

Dynamika zmian demograficznych w ciągu lat 1990-2000 była różna i charakteryzowała się odmiennymi wskaźnikami dla wsi oraz miasta. Na wsi liczba ludności w ciągu tych lat malała do roku 1998, a różnica wyniosła 184 osoby. Oznacza to, że liczba ludności zmalała w tym czasie o 2,7%. Dopiero w 1999 roku zanotowano niewielki przyrost liczby mieszkańców do 6.794 osób. W połowie roku 2000 liczba ta wyniosła 6.791 osób.

Natomiast w mieście zanotowano wzrost liczby mieszkańców od 1990r. do 1998r. o 169 osób, czyli o 3,6%. Jednakże już w roku 1999 liczba ta spadła do 4.699 osób, a na 30 czerwca 2000r. wynosiła 4.677. Jest to zapewne efekt ujemnego przyrostu naturalnego, który jest ujemny od 1995r., a w czerwcu 2000r. wynosił aż minus 21.

Inaczej przedstawia się sytuacja w gminie na obszarach wiejskich, gdzie przyrost naturalny w latach 1995-1997 miał wartość dodatnią (+ 3,5‰) i był 3-krotnie większy niż w tym samym czasie w powiecie włocławskim ziemskim oraz ponad 2 razy wyższy niż średni przyrost naturalny dla całego województwa kujawsko-pomorskiego (+ 1,6‰). Jednakże w 1998r. osiągnął wartość ujemną, która w 2000r. spadła do wielkości minus 1.

Drugim, obok przyrostu naturalnego, czynnikiem mającym istotny wpływ na stan zaludnienia w gminie są migracje. Miasto i gmina Brześć Kujawski należy do gmin posiadających dodatnie saldo migracji, co oznacza, że liczba zameldowanych osób na pobyt stały przekroczyła liczbę osób wymeldowanych z pobytu stałego. W 1995 roku saldo było ujemne (-15) a od następnego roku do 1998 notowano saldo dodatnie (+12, +5, +10). Jednakże sytuacja w tym zakresie nie jest jednorodna dla całej jednostki terytorialnej. Zróżnicowanie przebiega według podziału miasto – wieś. I tak w mieście saldo w badanym okresie było dodatnie, natomiast na terenach wiejskich ujemne, ale z tendencją spadkową. Oznacza to, że odpływ ludności z tych obszarów powoli się zmniejsza, natomiast w mieście sytuacja w tym zakresie jest stabilna. Utrzymanie tego wskaźnika na obecnym poziomie oraz jego poprawa na terenach wiejskich uzależniona jest jednak od możliwości zabezpieczenia podstawowych potrzeb ekonomicznych i bytowych miejscowej ludności w obecnych miejscach zamieszkania.

W strukturze ludności wg płci występuje przewaga kobiet zarówno w gminie jak i w mieście. Współczynnik feminizacji wynosi odpowiednio 104 i 105,3, co oznacza, że na 100 mężczyzn przypada statystycznie 104 i 105 kobiet. Jest to wyższy wskaźnik niż w innych gminach wiejskich województwa kujawsko-pomorskiego, gdzie wynosi on 99,5 kobiet na 100 mężczyzn.

Struktura ludności wg wieku, tzw. podział ludności na podstawowe kategorie demograficzne a zarazem ekonomiczne, w 1998 roku charakteryzował się w mieście i gminie Brześć Kujawski niewielką przewagą ludności w wieku produkcyjnym. W mieście wskaźnik ten wynosił 50,9% a na wsi 52,3% ogółu ludności.. Najmniejszą grupę ludności stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym. Wynosił on odpowiednio 17,8% i 17,1%.

Tendencje w strukturze ludności wg wieku w liczbie osób w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym przedstawiają tabele 1 i 2.

Tab. 1. Tendencje w strukturze wieku w gminie Brześć Kujawski

Lp.	Wyszczególnienie	1996		1997		1998	
		w osobach	% do ogółu ludności	w osobach	% do ogółu ludności	W osobach	% do ogółu ludności
1.	Liczba ogółem ludności	6811	100,0	6779	100,0	6611	100,0
2.	Ludność w wieku przedprodukcyjnym ogółem	1913	28,1	1904	28,1	2025	30,6

3.	Ludność w wieku produkcyjnym ogółem □ kobiety 18-59 lat □ mężczyźni 18-64 lata	3823 1792 2031	56,1	3807	56,2	3455 1669 1786	52,3
4.	Ludność w wieku poprodukcyjnym ogółem □ kobiety > 60 lat □ mężczyźni > 65 lat	1075 369 706	15,8	1068	15,7	1131 799 332	17,1
5.	Stosunek ludności nieprodukcyjnej (poz. 2 i 4) na 100 osób ludności produkcyjnej (poz. 3)	78,2	-	78,1	-	91,3	-

Źródło: US Włocławek, za rok 1998 Urząd Miasta i Gminy Brześć Kujawski

Tab. 2. Tendencje w strukturze wieku w mieście Brześć Kujawski

Lp.	Wyszczególnienie	1996		1997		1998	
		w osobach	% do ogółu ludności	w osobach	% do ogółu ludności	W osobach	% do ogółu ludności
6.	Liczba ogółem ludności	4694	100,0	4719	100,0	4779	100,0
7.	Ludność w wieku przedprodukcyjnym ogółem	1201	25,6	1194	25,3	1495	31,3
8.	Ludność w wieku produkcyjnym ogółem □ kobiety 18-59 lat □ mężczyźni 18-64 lata	2759 1400 1358	58,8	2799	59,3	2432 1155 1277	50,9
9.	Ludność w wieku poprodukcyjnym ogółem □ kobiety > 60 lat □ mężczyźni > 65 lat	734 195 539	15,6	726	15,4	852 576 276	17,8
10.	Stosunek ludności nieprodukcyjnej (poz. 2 i 4) na 100 osób ludności produkcyjnej (poz. 3)	70,1	-	68,6	-	96,5	-

Źródło: US Włocławek, za rok 1998 Urząd Miasta i Gminy Brześć Kujawski

Powyższe świadczy o tym, że w ciągu najbliższych kilku lat wzrośnie liczba ludności w wieku produkcyjnym, co spowoduje większy popyt na rynku pracy. Według danych Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy w 1999 roku ludność w wieku produkcyjnym stanowiła już 58% ogółu mieszkańców, w tym 59,9% w mieście Brześć Kujawski a 56,6% na obszarach wiejskich. Jednakże ze względu na ujemny przyrost naturalny sytuacja ta nie powinna się pogłębiać i w dłuższym okresie czasowym może ulec zmianie struktura ludności wg wieku z tendencją do wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym i do utrzymania poziomu ludności w wieku produkcyjnym. Mogą zatem nastąpić nadwyżki siły roboczej, a w związku z tym problemem władz gminnych będzie stworzenie warunków dla tworzenia nowych miejsc pracy na terenie miasta i gminy Brześć Kujawski.

1.5. Sytuacja na rynku pracy

Pod względem gospodarczym podstawowym źródłem utrzymania dla ludności miasta i gminy Brześć Kujawski jest rolnictwo. Szczególnie w indywidualnych gospodarstwach rolnych w szczyte prac polowych pracuje prawie każdy członek rodziny, w zależności od zapotrzebowania na siłę roboczą. Z dostępnych danych statystycznych wynika, że w 1997 roku średnie zatrudnienie na 100 ha użytków rolnych w gminie Brześć Kujawski wynosiło 15,8 osób i w układzie przestrzennym odznaczało się dużym zróżnicowaniem zatrudnienia wynikającym przede wszystkim ze struktury obszarowej gospodarstw, kierunku produkcji, umaszynowania oraz możliwości podjęcia pracy poza własnym gospodarstwem. W gminie funkcjonuje 2.121 indywidualnych gospodarstw rolnych, w tym 121 gospodarstw zlokalizowanych jest w granicach administracyjnych miasta Brześć Kujawski. Według Spisu Rolnego z 1996 roku ludność związana z rolnictwem stanowiła w mieście i gminie Brześć Kujawski 59,7% ogółu mieszkańców. Jednakże z liczby 4.102 (w tym 3.509 osób w indywidualnych gospodarstwach rolnych) tylko 2720 osób było aktywnych ekonomicznie, pracując w gospodarstwach rolnych własnych oraz poza swoimi gospodarstwami. Oznacza to, że 34% ludności dorosłej tej grupy zasila szeregi bezrobotnych, bądź znajduje pracę poza rolnictwem.

Z analizy zatrudnienia poza rolnictwem, gdzie zatrudnionych jest około 45% ludności aktywnej zawodowo wynika, że blisko połowa tych osób wykonuje pracę w sektorze publicznym. Szczególnie widoczne jest to w mieście gdzie na 931 osób pracujących w różnych działach gospodarki narodowej w 1997 roku aż 603 osoby (64,8%) były zatrudnione w tym sektorze. Stosunkowo dużo osób zatrudnionych jest w przemyśle w działalności produkcyjnej. Co przy ogólnej tendencji do spadku zatrudnienia w tej branży jest czynnikiem pozytywnym i korzystnym dla rozwoju gminy. Pomimo notowanego od kilku lat spadku zatrudnienia w sekcji edukacji, ochrony zdrowia i opieki społecznej, są to w dalszym ciągu stabilne miejsca pracy, gdzie zatrudnienie znajduje około 29,8% osób. Zatrudnienie i jego strukturę wg sekcji EKD prezentują tabele 3 i 4.

Tab. 3. Zatrudnienie i jego struktura według EKD w gminie Brześć Kujawski

Lp.	Wyszczególnienie	1993	1995	1996	1997
1.	Ogółem	1201	1199	1201	1252
	w tym sektor publiczny	brak danych	593	567	602
2.	w tym: przemysł razem	460	524	504	520
	w tym: działalność produkcyjna	brak danych	517	498	512
3.	w tym: budownictwo	4	11	38	41

4.	w tym: transport, składowanie i łączność	1	1	1	12
5.	w tym: handel i naprawy	51	64	87	84
6.	w tym: edukacja	197	155	150	156
7.	w tym: ochrona zdrowia i opieka socjalna	366	387	374	360

Źródło: US Włocławek

Tab. 4. Zatrudnienie i jego struktura według EKD w mieście Brześć Kujawski

Lp.	Wyszczególnienie	1993	1995	1996	1997
1.	Ogółem	858	818	1149	931
	w tym sektor publiczny	brak danych	566	885	603
2.	w tym: przemysł razem	489	436	743	439
	w tym: działalność produkcyjna	brak danych	397	694	395
3.	w tym: budownictwo	55	82	125	174
4.	w tym: transport, składowanie i łączność	20	15	15	18
5.	w tym: handel i naprawy	46	41	37	51
6.	w tym: edukacja	95	77	80	77
7.	w tym: ochrona zdrowia i opieka socjalna	37	54	57	57

Źródło: US Włocławek

O stopniu aktywności gospodarczej ludności na terenie gminy świadczy liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne i poszukujące pracy, a także wielkość migracji ze względów ekonomicznych. Głównym kierunkiem dla migrantów z obszaru wsi jest miasto Brześć Kujawski, a następnie Włocławek zarówno dla ludności wiejskiej jak i miejskiej. Jednakże ze względu na zbyt małą liczbę miejsc pracy dla własnych mieszkańców, zatrudnienie osób dojeżdżających z innych miejscowości zostało w znacznym stopniu ograniczone. W rezultacie spowodowało to niekorzystne uwarunkowania dla mieszkańców sąsiednich gmin.

Na dzień 30 czerwca 2000r. w miejsko-wiejskiej gminie Brześć Kujawski zarejestrowanych było 1.093 osób bezrobotnych, w tym 586 kobiet. Ogólna liczba ludności w wieku produkcyjnym wynosiła w tym czasie 6728, a więc stopa bezrobocia wyniosła 16,3 %. Najliczniejszą grupę bezrobotnych w gminie Brześć Kujawski stanowią osoby z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym (48,8%) oraz zasadniczym zawodowym (30,2%). Niepokojącym zjawiskiem może być fakt, że ok.16% bezrobotnych to ludzie z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. Szczególnie dotyczy to Brześcia Kujawskiego gdzie odsetek tych osób to 21% ogółu bezrobotnych. Wśród bezrobotnych największą grupę stanowią ludzie młodzi w wieku 25-34 lata (315 osób w tym 181 kobiet) oraz w wieku 18-24 lat (302 osoby w tym 179 kobiet). Wielkości te stanowią odpowiednio 28,8 i 27,6% ogółu bezrobotnych. Następną liczną grupą osób to ludzie w wieku 35-44 lat (289 osób tj. 26,4 %).

1.6. Sytuacja ekonomiczna i mieszkaniowa

Wyznacznikiem położenia ekonomicznego ludności jest jej ekonomiczna samowystarczalność, możliwości rozwoju aktywności gospodarczej, wysokość podatku od osób fizycznych, stanowiącego jedno ze źródeł dochodów gminy, a także skala pomocy społecznej udzielanej mieszkańcom oraz poziom bezrobocia.

Istotnym czynnikiem mającym wpływ na sytuację ekonomiczną ludności jest również poziom jej wykształcenia. Wśród ludności rolniczej 46,9% ludności posiada wykształcenie podstawowe i niepełne podstawowe. Drugą liczną grupę stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Jest ich 34,6% ogółu pracujących w rolnictwie. Niepokojącym zjawiskiem jest fakt, że aż 31,6% osób tej grupy legitymuje się zaledwie kursami rolniczymi. Jest to potencjalna grupa osób, do której należałoby skierować ofertę edukacyjną w zakresie podniesienia kwalifikacji bądź przekwalifikowania się, a także przeprowadzania dla nich szkoleń z zakresu podejmowania działalności poza rolnictwem w ramach małej przedsiębiorczości wiejskiej. Ta oferta powinna być skierowana również do pozostałych osób pracujących w rolnictwie. Zatem zadaniem władz samorządowych będzie stworzenie odpowiednich warunków dla doksztalania się mieszkańców.

Na tle pozostałych gmin wchodzących w skład powiatu Włocławskiego ziemskiego, miasto i gmina Brześć Kujawski wyróżnia się dosyć dobrym wskaźnikiem użytkowników gospodarstw rolnych z wykształceniem wyższym i średnim. Odsetek tych osób stanowi 18,4% ogółu użytkowników i plasuje gminę na 4 miejscu w powiecie. Średnia dla powiatu w tej kategorii wynosi 15,7%. Sytuacja ta może być istotnym motorem rozwoju gminy, gdyż zasoby ludzkie stanowią jeden z ważnych czynników potencjału rozwojowego. Warunkiem jednak jest tu umiejętność wykorzystania tego potencjału poprzez stworzenie odpowiednich warunków na rynku pracy, tak aby ludzie Ci pozostali w miejscu zamieszkania i mogli rozwijać się zawodowo. Szczegółowe dane dotyczące tego zagadnienia prezentuje tabela 5.

Tab. 5. Użytkownicy indywidualnych gospodarstw rolnych wg poziomu wykształcenia

Lp.	Wyszczególnienie	Brześć Kujawski		Powiat włocławski
		w liczbach bezwzględnych	udział w powiecie w %	w liczbach bezwzględnych
1.	Ogółem użytkownicy gospodarstw rolnych	797	8,39	9498

2.	Z wykształceniem:			
	Wyższym	18	2,30	167
	Policealnym	6	0,75	54
	średnim zawodowym	108	13,60	1118
	średnim ogólnokształcącym	15	1,90	155
	Zasadniczym zawodowym	276	34,60	3130
	Podstawowym ukończonym	351	44,00	4582
	Podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia	23	2,90	292
	kursy rolnicze	252	31,60	3257
3.	Udział użytkowników z wykształceniem średnim i wyższym w ogóle użytkowników	18,4	x	15,7

Źródło: Spis rolny 1996r.

Następnym wyznacznikiem położenia ekonomicznego ludności jest poziom i powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej. Szczegółowe dane na ten temat prezentuje poniższa tabela.

Tab. 6. Świadczenia społeczne w latach 1995-2000

Wyszczególnienie	1995		1996		1997		1998		1999		2000	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób
Ubóstwo	576	1985	581	2044	608	2010	664	2390	600	1960	687	2050
Sieroctwo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bezdomność	1	1	-	-	-	-	-	-	4	4	5	5
Potrzeba ochrony macierzyństwa	265	1033	195	815	182	695	270	1013	205	792	175	705
Bezrobocie	495	1930	485	1795	430	1634	420	1510	365	1315	390	1250
Niepełnosprawność	62	240	85	323	105	368	115	379	160	576	190	665
Długotrwała choroba	155	589	140	530	120	456	110	441	105	375	205	720
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	365	1387	525	1995	530	1964	535	1965	420	1570	620	2046

w tym rodzin	Niepełnych	44	139	52	179	53	181	57	184	62	225	67	205
	Wielodzietnych	46	314	64	449	65	467	68	472	50	338	57	352
Alkoholizm		60	152	68	197	69	235	68	233	95	360	98	290
Narkomania		1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego		12	23	15	28	16	36	20	42	14	26	5	14

Z powyższego zestawienia wynika, że podstawowymi powodami występowania o świadczenia z pomocy społecznej było: ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz bezrobocie. Następnie należy wymienić długotrwałą chorobę, niepełnosprawność i potrzebę ochrony macierzyństwa.

Liczba zasiłków jednorazowych w roku 2000 wyniosła 1932 na kwotę 192.458 zł.

Oprócz świadczeń z pomocy społecznej odzwierciedleniem pogarszającej się sytuacji ekonomicznej rodzin jest wysokość wypłacanych przez gminę dodatków mieszkaniowych. Kwota tych dodatków jak również liczba rodzin występujących o ich przyznanie sukcesywnie wzrasta. Dane zawiera poniższa tabela.

Tab. 7. Dodatki mieszkaniowe

Wyszczególnienie	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych	141715,0	152753,0	189293,0	328171,0	321364,0	67947,0
Z tego użytkownikom mieszkań:						
- komunalnych	30759,0	41861,0	46754,0	70298,0	70423,0	67947,0
- zakładowych	64698,0	68858,0	86432,0	174408,0	154696,0	
- spółdzielczych	42525,0	38758,0	48139,0	64198,0	66319,0	63505,0
- indywidualnych	3733,0	3276,0	7968,0	19267,0	29926,0	201222,0
Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych	2465	2613	2497	2819	2890	2795

W miejsko-wiejskiej gminie Brześć Kujawski przeważa budownictwo zagrodowe na obszarach wiejskich i indywidualne na terenie miasta. Ogółem w tego typu budownictwie mieszka 85,2% mieszkańców gminy, w tym 88% na wsi i 82% w mieście. W budownictwie wielomieszkaniowym żyje odpowiednio 12% i 18% ludności.

Ruch budowlany na terenie miasta i gminy Brześć Kujawski jest niewielki i charakteryzuje się znikomą ilością nowych mieszkań oddawanych do użytku. W samym mieście na przestrzeni lat 1995-997 nie oddano ani jednego mieszkania.

1.7. Stan infrastruktury społecznej

Opiekę zdrowotną w zakresie podstawowym pełnią w gminie następujące placówki:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Brześciu Kujawskim – świadczy usługi medyczne dla mieszkańców miasta. Ośrodek mieści się w dwu segmentowym budynku murowanym, który jest po remoncie i znajduje się w dobrym stanie technicznym. Funkcjonują tam następujące gabinety lekarskie: internistyczny, pediatryczne, ginekologiczny i stomatolog. Działa także gabinet do fizykoterapii i zabiegowy. W budynku jest poczekalnia, wc dla personelu i dla pacjentów. Obiekt podłączony jest do miejskiej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz do kotłowni osiedlowej. Obok znajduje się apteka należąca do Cefarmu. Zakład posiada filię zlokalizowaną przy Cukrowni i obsługującą mieszkańców osiedla przy ul. Traugutta.
- Wiejski Ośrodek Zdrowia w Wieńcu – zlokalizowany w budynku dwu kondygnacyjnym murowanym. Na piętrze mieszkanie służbowe. Obsługuje mieszkańców z pozostałych miejscowości w zakresie interny, pediatrii i stomatologii oraz gabinetu zabiegowego. W Wieńcu znajduje się także apteka.
- punkt lekarski w Brzeziu – dojeżdża do niego lekarz z Wieńca

Ogółem w podstawowej opiece zdrowotnej zatrudnionych jest 10 lekarzy, w tym 3 lekarzy rodzinnych, 5 lekarzy z II° specjalizacji (internista, pediatra i ginekolog), 4 lekarzy z I^o specjalizacji (pediatra, stomatolog), felczer, 9 pielęgniarek i 2 położne, rejestratorka oraz 2 asystentki stomatologa. Z porad lekarzy specjalistów mieszkańcy korzystają głównie we Włocławku, a także w uzdrowisku Wieniec Zdrój.

Na terenie miejsko-wiejskiej gminy Brześć Kujawski prowadzone jest także lecnicтво zamknięte stacjonarne w postaci lecnicтва szpitalnego i uzdrowiskowego.

W miejscowości Wieniec znajduje się zamiejscowy Oddział Wojewódzkiego Szpitala we Włocławku – Szpital Gruźlicy i Chorób Płuc na 98 łózek. Szpital przyjmuje pacjentów z terenu byłego województwa włocławskiego. Mieści się na terenie zabytkowego parku w zabytkowym pałacu o trzech kondygnacjach. Budynek główny jest w średnim stanie technicznym. Na parterze funkcjonuje pulmonologia, na piętrach oddział gruźlicy i pracownie analityczne. Oprócz budynku szpitala w skład kompleksu wchodzi budynek administracyjno-mieszkalny też murowany, w średnim stanie technicznym, portiernia w dobrym stanie technicznym i leżakownia dla pacjentów szpitala, umieszczona w obiekcie murowanym, parterowym. Obecnie jest ona nieużytkowana, gdyż wymaga gruntowego remontu. Szpital zaopatruje się w wodę z własnych studni głębinowych, posiada też własną oczyszczalnię ścieków i ogrzewanie z własnej kotłowni.

„UzdrowiskoWieniec” Spółka zo.o. prowadzi działalność leczniczą o charakterze ponadlokalnym, ogólnokrajowym.

W uzdrowisku wykonywane są następujące zabiegi w Zakładzie Przyrodolecznictwem:

- Kąpiele – mineralne, kwasowęglowe, perełkowe, wibracyjne, 4-komorowe, bicze szkockie, natryski płaszczowe,
- Masaże – podwodne i klasyczne,
- Inhalacje,
- Gimnastyka indywidualna i zbiorowa,
- Diatermia, ultradźwięki, diadynamik, sollux, galwanizacja, jontoforeza.

Tak szeroki wachlarz zabiegów stwarza możliwości wykorzystania bazy dla celów komercyjnych jako dodatkowy atut dla przyjeżdżających osób zdrowych na wypoczynek pobytowy w pensjonatach. Może się to przyczynić do wzrostu liczby osób chcących skorzystać z zabiegów dla celów odnowy biologicznej. Wymaga to jednak podjęcia

wspólnych działań promocyjnych przez dyrekcję uzdrowiska i władze gminy. Jak również przygotowania ciekawej oferty kulturalnej i rozrywkowej dla spędzenia czasu nie poświęcanego na zabiegi. Konieczny zatem jest rozwój punktów gastronomicznych, organizacja cyklicznych imprez rozrywkowych np. koncerty, przedstawienia, zabawy taneczne itp.

Obiekty, w których mieszczą się sanatoria są jedno, dwu i trzykondygnacyjne, murowane o dobrym stanie technicznym. Uzdrowisko posiada własne ujęcie wody i oczyszczalnię biologiczno-mechaniczną. Ogrzewane jest systemem własnej kotłowni węglowej i gazowej. Oprócz podstawowych obiektów w skład kompleksu wchodzi także: szkoła, stołówka, plac zabaw z basenem, pralnia z kotłownią, warsztaty, magazyny, kaplica, kawiarnia „Zdrojowa”, blok mieszkalny i prywatne budynki mieszkalne. Poszczególne oddziały sanatoryjne konsultowane są przez profesorów Instytutów Naukowych Akademii Medycznej w Łodzi. Opiekę medyczną w uzdrowisku pełni 60 osób personelu medycznego, w tym 8 lekarzy, 27 pielęgniarek i 25 rehabilitantów.

Oprócz „Uzdrowiska Wieniec” spółka z o.o. na terenie miejscowości prowadzony jest przez Zgromadzenie Sióstr Szarytek Dom Rencistów dla środowisk zakonnych na kilkanaście miejsc oraz prywatny pensjonat „Hel”, dysponujący bazą noclegową i gastronomiczną.

W mieście i gminie Brześć Kujawski oświatę sprawuje 6 publicznych szkół podstawowych, 2 gimnazja, szkoła zawodowa i 3 szkoły średnie. W roku szkolnym 1999/2000 zostały zlikwidowane dwie szkoły podstawowe 4-klasowe w miejscowościach Dobra Wola i Miechowice Nowe. Opiekę dla dzieci młodszych zapewniają 4 przedszkola o łącznej liczbie miejsc 195. Ponadto w Szkole Podstawowej w Kąkowej Woli, Rzadkiej Woli oraz w budynkach po zlikwidowanych szkołach w Dobrej Woli i Miechowicach Nowych funkcjonują oddziały przedszkolne dla 5-6 latków.

Na terenie miejsko-wiejskiej gminy Brześć Kujawski do szkół podstawowych uczęszczało w roku szkolnym 99/2000 1227 dzieci, w tym 801 w mieście. Do gimnazjum uczęszczało 1385 uczniów. Oprócz szkół dla uczniów zamieszkałych w gminie istnieje również szkoła dla dzieci przebywających w Sanatorium Dziecięcym w Wieńcu Zdroju. W miejsko-wiejskiej gminie Brześć Kujawski działają 3 gimnazja. Na terenie gminy Brześć Kujawski działa także szkoła średnia, dla której organem prowadzącym jest powiat włocławski. Jest to Zespół Szkół Rolniczych w Starym Brześciu.

Baza oświatowa miasta i gminy Brześć Kujawski jest ogólnie w dobrym stanie technicznym, natomiast sieć szkół powinna być dostosowana do zmieniających się warunków związanych z reformą szkolnictwa jak również prognozami demograficznymi i potrzebami na rynku pracy, szczególnie jeśli chodzi o profile kształcenia w szkolnictwie średnim i zawodowym. Z tego względu niezbędna jest współpraca z władzami powiatu w zakresie ustalania kierunków rozwoju tego szkolnictwa.

Kadra pedagogiczna w gminie to 122 nauczycieli, w tym 88 w szkołach podstawowych i gimnazjach. Wśród tej grupy jest 65 osób z wykształceniem wyższym z tytułem magistra z przygotowaniem pedagogicznym. Nauczyciele sukcesywnie podnoszą kwalifikacje zawodowe, obecnie na studiach magisterskich uczy się 5 osób i 2 osoby na licencjackich, 15 osób podnosi swoje kwalifikacje na studiach podyplomowych. W Zespole Szkół Rolniczych na 34 osoby pedagogów aż 85,3% posiada wyższe wykształcenie magisterskie z przygotowaniem pedagogicznym. Reszta nauczycieli ma wykształcenie wyższe zawodowe bez przygotowania pedagogicznego i średnie pedagogiczne.

Działalnością kulturalną w mieście i gminie Brześć Kujawski zajmuje się Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury „Sezam” w Brześciu Kujawskim. W ośrodku działają następujące zespoły amatorskiego ruchu artystycznego:

- Zespół folklorystyczny „Dzieci Kujaw” – 30 dzieci
- Zespół folklorystyczny „Spod strzech” – 6 osób dorosłych
- Zespół wokalny „Mozaika” – 8 dzieci
- Grupa teatralna – 15 dzieci

- Orkiestra dęta – 15 osób – dorośli i młodzież
- Grupa tańca współczesnego – 8 osób – młodzież
- Zespół rockowy – 5 osób – młodzież
- Zespół poezji śpiewanej – 3 osoby – młodzież

Ponadto działa pracownia plastyczna, do której uczęszcza 10 dzieci.

Ośrodek organizuje imprezy zarówno o zasięgu krajowym, na stałe wpisanym do kalendarza imprez jak również o zasięgu lokalnym o charakterze okolicznościowym. Do imprez kulturalnych ogólnopolskich należą:

- Blues na Kujawach – festiwal dla młodzieży
- Ogólnopolski plener plastyczny dla dorosłych

Ogólnopolski konkurs plastycznej twórczości dziecka pn. „Rosnę w harmonii z naturą” dla dzieci do lat 15.

Ośrodek organizuje imprezy zarówno o zasięgu krajowym, na stałe wpisanym do kalendarza imprez jak również o zasięgu lokalnym o charakterze okolicznościowym. Do imprez kulturalnych ogólnopolskich należą:

- Blues na Kujawach – festiwal dla młodzieży
- Ogólnopolski plener plastyczny dla dorosłych

Ogólnopolski konkurs plastycznej twórczości dziecka pn. „Rosnę w harmonii z naturą” dla dzieci do lat 15.

Ośrodek organizuje imprezy zarówno o zasięgu krajowym, na stałe wpisanym do kalendarza imprez jak również o zasięgu lokalnym o charakterze okolicznościowym. Do imprez kulturalnych ogólnopolskich należą:

- Blues na Kujawach – festiwal dla młodzieży
- Ogólnopolski plener plastyczny dla dorosłych

Ogólnopolski konkurs plastycznej twórczości dziecka pn. „Rosnę w harmonii z naturą” dla dzieci do lat 15.

Na uwagę zasługuje prowadzenie edukacji kulturalnej środowiska lokalnego poprzez organizowanie wystaw czasowych w „Galerii na piętrze” (zmiana ekspozycji raz w miesiącu) oraz upowszechnianie literatury podczas spotkań poetyckich i literackich w postaci promocji wydawniczych autorów z regionu (co 2 miesiące). Można zatem stwierdzić, że oferta kulturalna ośrodka jest bardzo bogata i skierowana do wszystkich mieszkańców gminy. Funkcje kulturalną pełnią także remizy strażackie Ochotniczych Straży Pożarnych oraz świetlice wiejskie.

Czytelnictwo w miejsko-wiejskiej gminie Brześć Kujawski obsługiwane jest przez gminną bibliotekę publiczną, która mieści się w Ośrodku Kultury „Sezam”, posiada księgozbiór około 18.000 woluminów i zajmuje powierzchnię 200 m² z 60 miejscami. Funkcjonują również filie biblioteczne w Wieńcu (księgozbiór około 9.500 woluminów, powierzchnia użytkowa 52 m²) i Kąkowej Woli (księgozbiór około 9.500 woluminów, powierzchnia użytkowa 35 m²). Biblioteki mają dobre warunki lokalowe i mogą obsłużyć wszystkich zainteresowanych.

Obiekty sportowe na terenie gminy są zlokalizowane przede wszystkim w Brześciu Kujawskim. Znajduje się tutaj Stadion Miejski z boiskiem do piłki nożnej, z trybunami i zapleczem socjalno-sanitarnym (natryski, toalety, szatnia). Stadion użytkowany jest przez GKS „Łokietek”. Latem funkcjonuje w Brześciu odkryty basen strzeżony z zapleczem sanitarnym i zielenią towarzyszącą. Funkcję sportową i rekreacyjną pełnią także szkolne boiska sportowe i sale gimnastyczne w Brześciu Kujawskim, Kąkowej Woli i Wieńcu. Na terenie gminy działają następujące kluby sportowe: GKS Łokietek, MTS Yankes, BKK Tęcza, ULKS Tygrys, ULKS Sokół Biały.

Na terenie miasta i gminy Brześć Kujawski działają dwie organizacje pozarządowe. Jest to stowarzyszenie pn. „Stowarzyszenie 2000” i Towarzystwo Kulturalne w Brześciu Kujawskim.

Część północna gminy Brześć Kujawski położona jest w uzdrowiskowo-wypoczynkowym Rejonie Turystycznym Wieńca Zdroju. Istnieje on w oparciu o Uzdrowisko Wieniec Zdrój, które znane jest od 1907r. jako źródło wód mineralnych siarkowo-siarczanowych, bogatych złóż termalnych solanki i dużych pokładów borowiny. Uzdrowisko uruchomiono w 1923r. w formie prowizorycznych łaźni. Formy użytkowania turystycznego w Wienieckim Rejonie Turystycznym to przede wszystkim całoroczne pobyty sanatoryjne, wypoczynek pobytowy sezonowy na bazie budownictwa pensjonatowego, a także turystyka piesza.

Atrakcyjnym miejscem dla turystyki krajoznawczej i kulturowej jest miasto Brześć Kujawski, które ze swoim zespołem staromiejskim stanowi bardzo cenny element dziedzictwa historycznego. Dla turysty interesującego się zabytkami architektury niezwykle cenne mogą być zabytkowe obiekty sakralne, pozostałości zamku, fragmenty gotyckich murów obronnych, ratusz i domy mieszczańskie. Wysokie walory krajobrazu miejskiego sprzężonego z naturalnym krajobrazem ma niewątpliwie dolina rzeki Zgłowiączki i terenów otaczających. Zasoby te mogą stanowić czynnik rozwoju gminy szczególnie w turystyce pobytowej edukacyjnej zarówno dla dorosłych jak i dzieci z okolicznych gmin czy nawet miast województwa kujawsko-pomorskiego. Wymaga to jednak szerokiej promocji tych walorów oraz stworzenia odpowiedniej bazy noclegowej oraz infrastruktury turystycznej typu mała gastronomia, parkingi, opieka przewodnika itp. Obecnie miasto nie posiada żadnego hotelu ani innej bazy noclegowej oraz żadnej restauracji czy kawiarni. Taka infrastruktura funkcjonuje na terenie gminy tylko w miejscowości Wieniec Zdrój. Dlatego też pilnym zadaniem dla władz gminy winno być zagospodarowanie w odpowiednie urządzenia turystyczne samego miasta, aby w pełni wykorzystywać walory kulturowe i przyrodnicze tego terenu.

Przez teren miasta i gminy Brześć Kujawski przebiegają następujące szlaki turystyczne:

- „Przez Kujawy” – szlak pieszy PTSM (miasto);
- „Przez Kujawy i Ziemię Dobrzyńską” – szlak kolarski PTSM (miasto);
- „Szlak Powstania Styczniowego na Kujawach” – samochodowy PTTK (droga nr 270 Włocławek – Pikutkowo – Brześć Kujawski- Rzadka Wola – Lubraniec – Izbica);
- „Szlak Władysława Łokietka” – droga nr 270 z Włocławka – Pikutkowo – Brześć Kujawski –droga 260 przez Jądrowice – Redecz Krukowy w kierunku na Płowce i Radziejów;
- „Szlak Zgłowiączki” – szlak kajakowy PTTK;
- „Szlak Martyrologii” – „czarny” biegnący z Włocławka do Wieńca Zdroju, przez rzekę Zgłowiączkę, Marianki, Józefowo. Cały czas szlak prowadzi przez tereny leśne do miejsc gdzie dokonano mordów podczas II wojny światowej. Na terenie gminy Brześć Kujawski takim miejscem jest Józefowo.

Przebiegająca przez gminę Brześć Kujawski kolejka wąskotorowa, która obecnie wykorzystywana jest w minimalnym stopniu może w przyszłości stanowić dodatkową atrakcję turystyczną i rekreacyjną.

1.8. Infrastruktura techniczna

Drogi

Przez obszar miasta i gminy Brześć Kujawski przebiegają dwie drogi krajowe, cztery wojewódzkie, sześć powiatowych i drogi gminne. Łączna długość dróg wynosi 203,63 km. Drogi krajowe i wojewódzkie zaliczone są do dróg klasy technicznej IV i V, drogi powiatowe do klasy V, a drogi gminne w przeważającej części mają jedynie nawierzchnię wzmocnioną żużlem lub gruntową. Nawierzchnia utwardzona występuje na nielicznych fragmentach tych dróg.

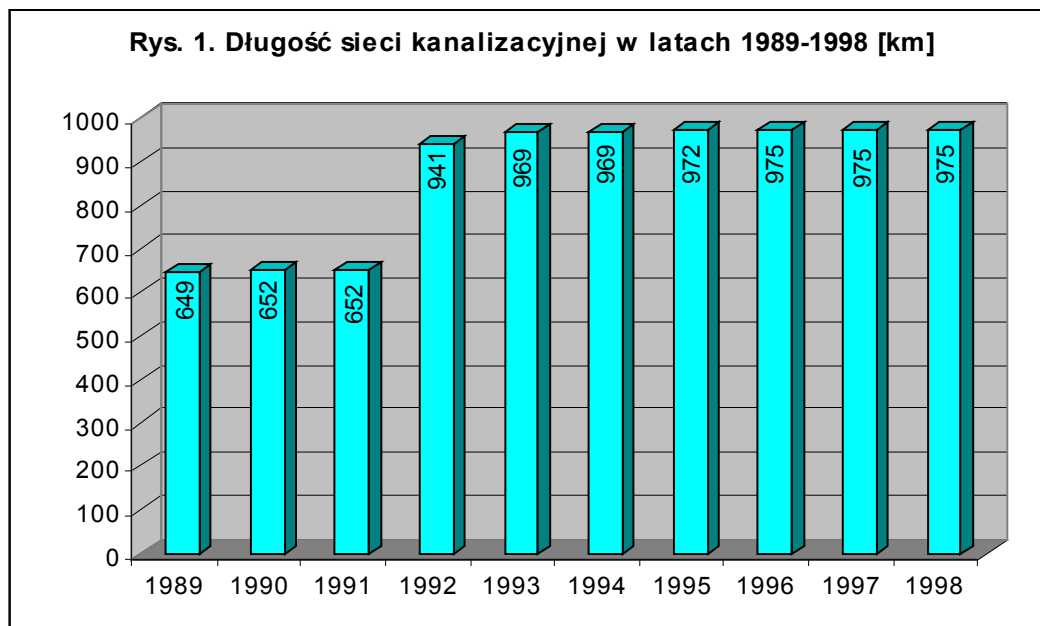
Skomunikowanie gminy w postaci dróg kołowych jest na dobrym poziomie. Najwyższą klasę techniczną mają drogi krajowe. Pozostałe wymagają bieżących remontów a także utwardzenia nawierzchni. Dotyczy to jednej z dróg powiatowych i większości dróg gminnych. Wszystkie drogi krajowe, wojewódzki i powiatowe tworzą także sieć podstawowego układu ulic w mieście. Oprócz nich występuje w mieście układ ulic uzupełniających czyli lokalnych i dojazdowych do przyległych terenów i obiektów tam zlokalizowanych. Większa część ulic w Brześciu Kujawskim ma nawierzchnie utwardzone z urządzonymi chodnikami. Jednakże sieć ulic w centrum miasta nie spełnia wszystkich wymogów w zakresie parametrów technicznych. Ulice dojazdowe poza centrum miasta są z reguły nie urządzone o nawierzchni gruntowej. Dla polepszenia warunków użytkowania tych ulic należy dążyć do ich sukcesywnego utwardzania. Na terenie miasta występują nieliczne zespoły parkingowe dla większej liczby pojazdów, są one zlokalizowane głównie przed obiektami użyteczności publicznej jak Urzędy, szkoły, obiekty turystyczne czy pawilony handlowe. Biorąc pod uwagę fakt zwiększania się z roku na rok liczby samochodów osobowych rejestrowanych w mieście może zaistnieć potrzeba urządzenia dodatkowych miejsc dla parkowania tych pojazdów zarówno przed instytucjami jak i przed budynkami mieszkalnymi.

Środkami komunikacji zbiorowej na terenie miasta i gminy jest komunikacja autobusowa reprezentowana przez PKS oraz prywatną linię Zakładu Usług Transportowych w Rzadkiej Woli. Zakład ten dysponuje 8 autobusami do przewozu pasażerów. Dworzec autobusowy PKS zlokalizowany jest w Brześciu Kujawskim, gdzie zbiegają się wszystkie linie obsługujące teren gminy. Dworzec wyposażony jest w poczekalnię dla pasażerów, kasy biletowe i pomieszczenia sanitarne. Na trasie kursowania autobusów zlokalizowane są przystanki i wiaty przystankowe.

Na system komunikacyjny miejsko-wiejskiej gminy Brześć Kujawski oprócz dróg kołowych składa się sieć kolei wąskotorowej. Przebiega ona przez miasto, gdzie kończy się w rejonie cukrowni bocznica umożliwiającą załadunek i wyładunek towarów oraz formowanie składu pociągu. Dalej biegnie ona w kierunku Smółska. Jest to linia jednotorowa, obecnie wykorzystywana sporadycznie do przewozów towarowych płodów rolnych, materiałów budowlanych i środków służących do produkcji rolno-towarowej. Jej znaczenie w tym systemie jest jednak niewielkie. Istnienie kolejki wąskotorowej powinno zostać wykorzystane jako atrakcja turystyczna w sezonie letnim przez zorganizowanie przejazdów wagonikami osobowymi.

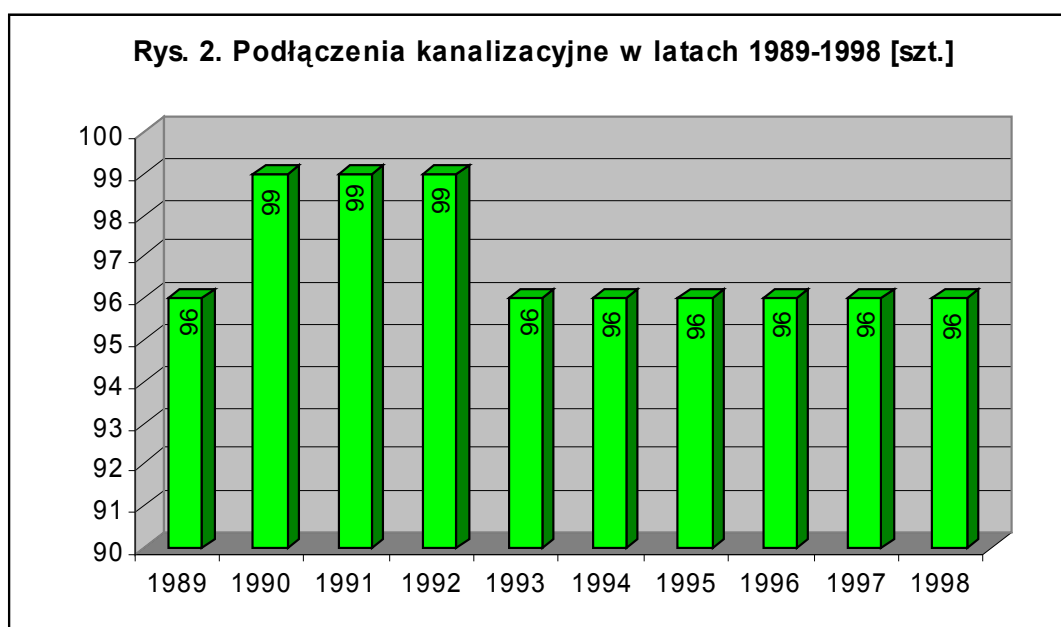
Gospodarka wodno-ściekowa oraz odpadami stałymi

Łączna długość sieci wodociągowej w mieście i gminie Brześć Kujawski w 1999 roku wynosiła 152,7 km, z tego 27,6 km i 975 podłączeń do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania funkcjonuje w mieście. Miasto Brześć Kujawski zwodociągowane jest w 100% a teren gminy w 90%. Główne trasy sieci przebiegają wzdłuż dróg i są ściśle powiązane z istniejącą zabudową. Uzbrojenie sieci stanowią hydranty przeciwpożarowe, zasuwy żeliwne oraz przyłącza domowe. Na terenie gminy największy przyrost długości sieci nastąpił od 1994 do 1998 roku. Od 1989 roku długość sieci wzrosła czterokrotnie, a ilość podłączeń do budynków 2,7 krotnie. W północnej części gminy przebiega rurociąg solanki z Inowrocławia do Zakładów Azotowych „ANWIL” we Włocławku. Na obszarze miasta i gminy funkcjonują cztery ujęcia wody. Wszystkie istniejące ujęcia wody mają wyznaczoną strefę ochronną bezpośrednią w odległości 8-9 m od studni. Ponad 88% gospodarstw rolnych na terenie gminy posiada jednak wodociągi bez kanalizacji, a ścieki odprowadzane są do gruntu lub gromadzone w zbiornikach bezodpływowych. Stanowi to ogromne zagrożenie dla środowiska naturalnego na tym obszarze. Nieco lepiej wygląda sytuacja w Brześciu Kujawskim gdzie funkcjonuje 3,2 km sieci kanalizacyjnej i 96 przyłączy do budynków mieszkalnych, co stanowi ok. 30,4% mieszkańców miasta korzystających z kanalizacji. Jednakże dynamika wzrostu

przyłączeń kanalizacyjnych w latach 1989 – 1998 wykazuje stagnację w tym zakresie w okresie od 1993r. do 1998r.

Szczegółowe dane przedstawiają rysunki 1 i 2.

Źródło: Dane wg Urzędu Statystycznego.

Źródło: jak Rys. 1.

W celu uregulowania gospodarki ściekowej w mieście należy sukcesywnie rozbudowywać sieć kanalizacyjną natomiast na pozostałym obszarze gminy gdzie dominuje zabudowa rozproszona najlepszym rozwiązaniem będzie powstawanie przyzagrodowych oczyszczalni ścieków. Władze gminy powinny zachęcać właścicieli gospodarstw rolnych do takich rozwiązań udzielając jednocześnie pomocy w pozyskiwaniu kredytów na ten cel bądź informować o możliwościach otrzymania dotacji z funduszu ochrony środowiska czy innych uruchamianych obecnie na rozwój obszarów wiejskich. Obecnie na terenie gminy funkcjonuje zaledwie jedna oczyszczalnia tego typu.

Mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków komunalnych dla Brześcia Kujawskiego zlokalizowana jest przy wysypisku odpadów komunalnych i przemysłowych i stanowi element „kompleksu ekologicznego”. Część biologiczna oczyszczalni została oddana do użytku w 1997 roku i wzmocniła oczyszczanie mechaniczne, co spowodowało zmniejszenie wskaźników zanieczyszczenia w odprowadzanych ściekach średnio o ok. 46 %.

Oprócz wyżej wymienionej oczyszczalni na terenie gminy istnieją następujące lokalne oczyszczalnie ścieków:

- Cukrownia Brześć Kujawski – oczyszczalnia mechaniczna o przepustowości 1500m³/d;
 - Zespół Szkół Rolniczych – Stary Brześć – przepustowość 133 m³/d – przepływ 71 m³/d;
 - Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe TOLMARS Ltd – Wieniec Zalesie – mikroreaktor o przepustowości 30 m³/d, aktualny przepływ – 20 m³/d;
 - Szpital Gruźlicy i Chorób Płuc w Wieńcu – przepustowość 65 – 70 m³;
- Przedsiębiorstwo Państwowe „Uzdrowisko Wieniec” – przepustowość 255 m³/d, aktualny
- przepływ – 198 m³/d.

Na terenie gminy funkcjonuje miejsko-gminne wysypisko odpadów komunalnych, które zlokalizowane jest w Brześciu Kujawskim i wraz z oczyszczalnią ścieków stanowi tzw. kompleks ekologiczny”. Użytkownikiem jest Urząd Miasta i Gminy w Brześciu Kujawskim.

Oprócz tego wysypiska w Machnacu znajduje się wysypisko odpadów komunalnych dla miasta Włocławka, które aktualnie ma prawie 100% wypełnienia i w związku z powyższym planowana jest jego rozbudowa i modernizacja. Natomiast wypełnienie wysypiska w Brześciu wynosi ok.73 %, a trafia na nie zaledwie 27% wytwarzanych w gospodarstwach rolnych odpadów. Reszta jest zagospodarowywana przez rolników we własnym zakresie. Jest to niepokojące zjawisko, które świadczy o istnieniu zagrożenia dla środowiska przyrodniczego w wyniku niekontrolowanego składowania odpadów komunalnych. Władze gminy powinny zatem zwiększyć nadzór nad gospodarką odpadami i wprowadzić odpowiednie rozwiązania funkcjonalne w zakresie odbioru i wywozu odpadów oraz sankcji za nieprzestrzeganie ustalonego sposobu pozbywania się śmieci.

Gospodarka ciepła

W przeważającym stopniu zaopatrzenie gminy w ciepło oparte jest na indywidualnych źródłach ciepła tj. kotłowniach opalanych węglem. Oprócz kotłowni indywidualnych funkcjonują kotłownie zakładowe i osiedlowe. . Dla poprawy stanu czystości powietrza atmosferycznego wskazane jest przechodzenie na inne systemy ogrzewania, wykorzystującymi paliwa ekologiczne takie jak olej opałowy, energia elektryczna czy gaz ziemny. Wiąże się to jednak z dużymi kosztami, a co za tym idzie dużymi nakładami inwestycyjnymi.

W miejsko-wiejskiej gminie Brześć Kujawski z gazu przewodowego korzysta ok. 5,8% gospodarstw. W planie jest przewidziane zgazyfikowanie 80 % istniejących osiedli budownictwa jednorodzinnego, 50% odbiorców w budownictwie wielorodzinnym i 100% budownictwa projektowanego.

Oprócz gazociągów średnioprężnych przez teren gminy przebiega 5 sieci wysokoprężnych, dla których punktem rozdzielczym jest miejscowość Gustorzyn.

Łączność

Operatorem sieci telefonicznej na terenie miasta i gminy Brześć Kujawski jest Telekomunikacja Polska S.A. rejonu Włocławek obsługiwana przez dwie centrale automatyczne: w Brześciu Kujawskim typu 5 ESS o pojemności 2000 numerów i w Wieńcu typu 5 ESS o pojemności 400 numerów. Wskaźnik telefonizacji w gminie jest wyższy niż średnia w województwie i od 1989 do `1998 roku wzrósł sześciokrotnie. Jednakże dynamika wzrostu abonentów wiejskich jest mniejsza niż w mieście gdzie stopień telefonizowania wynosi 100%. Barię w rozwoju telekomunikacji obszarów wiejskich jest wyższy koszt budowy sieci telekomunikacyjnej, wynikający ze znacznego rozproszenia skupisk ludzi i niskiej gęstości zaludnienia terenów słabo zurbanizowanych.

Gospodarka energetyczna

Podstawowym źródłem zasilania w energię elektryczną w gminie jest uruchomiona w 1991 roku stacja 110/15 kV w Lubrańcu z dwoma transformatorami o mocy po 16 MVA. Taka moc powinna wystarczyć na pokrycie potrzeb gminy poza rok 2020. Dodatkowym źródłem zasilania są stacje transformatorowe 110/15 kV Włocławek Zachód i Południe. Wszystkie te źródła mogą się wzajemnie rezerwować.

Sieć zasilająca magistralna jest wystarczająca i nie przewiduje się jej rozbudowy, a wszystkie linie terenowe mają możliwość drugostronnego zasilania. Duża część linii magistralnych została zmodernizowana pod koniec lat 70-tych.

1.9. Gospodarka

Wiodącą funkcją miejsko-wiejskiej gminy Brześć Kujawski jest rolnictwo. Większość gleb występujących na tym obszarze to gleby o dużej przydatności rolniczej w wysokich klasach bonitacyjnych.

Dzięki występowaniu urodzajnych gleb na obszarze miasta i gminy Brześć Kujawski wartość rolniczej produkcji towarowej na tle innych gmin powiatu włocławskiego ziemskiego jest wysoka i gmina plasuje się w pierwszej trójce w każdej badanej kategorii. Wg danych ze Spisu Rolnego w 1996 roku wielkość produkcji towarowej przedstawiała się następująco:

- Towarowa produkcja rolnicza ogółem - 13.133 tys. zł (3 miejsce w powiecie)
- Na 1 pełnozatrudnionego - 7.636 zł (2 miejsce w powiecie, średnia dla powiatu 5.823,8)
- Na 1 ha użytków rolnych - 1.550 zł (3 miejsce w powiecie, średnia dla powiatu 1.261)
- Na 1 gospodarstwo rolne - 17.418 zł (2 miejsce w powiecie, średnia dla powiatu 12.018,3)

Jak wynika z powyższego gmina Brześć Kujawski osiąga wyższe efekty z produkcji rolnej niż większość gmin z terenu powiatu włocławskiego, a także wśród innych gmin miejsko-wiejskich byłego województwa włocławskiego. Mimo tak dobrych wyników na tle całego województwa Brześć Kujawski osiąga wartości poniżej średniej wojewódzkiej. Plony głównych ziemiopłodów na obszarze gminy Brześć Kujawski mają wartości nieco wyższe niż średnio dla byłego województwa włocławskiego.

Struktura władania ziemią wg form własności wykazuje przewagę prywatnego sektora własnościowego. Do indywidualnych rolników należy aż 71,6 % powierzchni ziemi użytkowanej rolniczo.

Użytki rolne na gruntach prywatnych stanowią aż 91,7% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych. Działalność produkcyjna prowadzona jest w 2.002 gospodarstwach rolnych. Średnia wielkość gospodarstwa indywidualnego wynosi w gminie 4,9 ha. Największą średnią wielkością charakteryzuje się sołectwo Wolica – 10,7 ha, a najniższą sołectwo Wieniec – 1,6 ha. Ogółem gospodarstwa do 5 ha określane jako małe stanowią w gminie 62,7 % wszystkich gospodarstw. Najwyższy ich udział występuje w następujących sołectwach: Wieniec, Stary Brześć, Aleksandrowo, Brzezcie, Guźlin, Kąty, Wieniec Zalesie. Jest to wskaźnik świadczący o dosyć dużym rozdrobnieniu indywidualnych gospodarstw rolnych, co może stanowić barierę ich rozwoju. Gospodarstwa duże powyżej 10 ha stanowią w gminie 18,9% ogółu gospodarstw i są zlokalizowane w następujących sołectwach: Gustorzyn, Jaranówek, Kąkowa Wola, Pikutkowo, Rządka Wola, Sokołowo Parcele, Sokołowo Kolonia, Witoldowo, Wolica. Gospodarstwa o średniej wielkości tj. od 5,01 do 10,0 ha stanowią 18,2 % ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych.

Grunty sektora publicznego w miejsko-wiejskiej gminie Brześć Kujawski stanowią 28,4% ogólnej powierzchni gminy i należą do Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa, która przejęła zasoby byłych jednostek uspołecznionych.

Wszystkie obiekty kubaturowe stanowiące obecnie pustostany mogą być w przyszłości wykorzystane przez potencjalnych inwestorów zewnętrznych chcących uruchomić działalność na terenie gminy. Jednakże wymaga to współpracy władz gminy z Agencją Własności Rolnej w celu przeprowadzenia odpowiedniej akcji promocyjnej i informacyjnej o tych obiektach.

Na terenie gminy znajdują się także obiekty magazynowo-składowe Gminnej Spółdzielni Samopomoc Chłopska w Starym Brześciu wraz z filią w Wieńcu. Spółdzielnia jest w trakcie likwidacji a obiekty kubaturowe sprzedano osobom prywatnym, które zamierzają uruchomić działalność gospodarczą w zakresie usług i obsługi rolnictwa. Ponieważ stwarza to możliwość powstania nowych miejsc pracy inwestorzy powinni otrzymać daleko idącą pomoc w uruchomieniu działalności, poprzez system ulg w podatkach lub kredytów na utworzenie miejsc pracy.

Czynnikiem mającym wpływ na efektywność produkcji rolnej, poza uwarunkowaniami środowiska naturalnego jest też na pewno stopień mechanizacji rolnictwa, gdzie najczęściej stosowanym miernikiem jest liczba ciągników na 100 ha użytków rolnych. W 1998r. rolnicy dysponowali 920 ciągnikami, co daje wskaźnik 8,3 sztuki na 100 ha. Od 1996 roku kiedy dokonywano Spisu Rolnego wskaźnik ten poprawił się o 0,1 tj. o 52 sztuki. Wskaźnik ten świadczy o dobrym umaszynowaniu rolnictwa i jest wyższy niż w innych gminach powiatu włocławskiego.

Generalnie w produkcji rolnej dominuje pierwotna produkcja, która jest skutkiem słabo rozwiniętego przetwórstwa rolno-spożywczego, przechowalniczego i chłodniczego. Brak ukierunkowania na specjalizację produkcji rolnej wynika też zapewne z braku stabilnej polityki rolnej państwa. Natomiast położenie miasta i gminy Brześć Kujawski w bezpośrednim sąsiedztwie Włocławka powinno stanowić pozytywny czynnik rozwoju dla produkcji rolnej pierwotnej jak i przetworzonej, stanowiąc główne zaplecze żywicielskie dla ludności miejskiej.

Obok produkcji roślinnej na terenie miejsko-wiejskiej gminy Brześć Kujawski występuje chów zwierząt inwentarskich, oparty o własną produkcję pasz. Uzupełnieniem są pasze przemysłowe oraz koncentraty wysokobiałkowe. W pogłowie zwierząt inwentarskich dominuje chów bydła, w tym bydła opasowego. Drugą pozycję zajmuje trzoda chlewna.

W miejsko-wiejskiej gminie Brześć Kujawski wg danych z systemu Regon wg sekcji EKD w 1998 roku zarejestrowanych było 590 podmiotów gospodarczych, w tym aż 566 w sektorze prywatnym (482 – osoby fizyczne, 12 – spółek prawa handlowego, 47 – spółek cywilnych). Sektor publiczny reprezentowany jest przez 24 jednostki. Najwięcej podmiotów gospodarczych działa w dziedzinie handlu i usług. W 1999r. zarejestrowanych było 629 podmiotów gospodarczych w tym najwięcej w handlu i naprawach (250 podmiotów) oraz w przemyśle (70). Spośród 482 firm prowadzonych przez osoby fizyczne najwięcej zarejestrowano w następujących sekcjach:

- Handel hurtowy i detaliczny, naprawy pojazdów oraz artykułów przeznaczenia osobistego
- Działalność produkcyjna
- Budownictwo
- Transport, gospodarka magazynowa i łączność
- Obsługa nieruchomości, wynajem
- Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo
- Pozostała działalność usługowa, komunalna, socjalna i indywidualna
- Hotele i restauracje
- Ochrona zdrowia i opieka socjalna

- Edukacja
- Pośrednictwo finansowe.

Wśród placówek handlowych największą grupę stanowią prywatne sklepy spożywczo-przemysłowe. Ogółem placówek handlowych jest w mieście 46 i 35 na terenie gminy. Oprócz sklepów spożywczych i ogólnoprzemysłowych występują też placówki oferujące środki ochrony roślin, produkty rolne, pasze, artykuły ogrodnicze, maszyny rolnicze i części zamienne do maszyn rolniczych, artykuły chemiczne.

Zakłady produkcyjne funkcjonujące w Brześciu Kujawskim to przeważnie małe firmy zatrudniające do 5 osób. Wśród tych zakładów jest kilka firm zajmujących się przetwórstwem rolno-spożywczym. Największym zakładem jest Cukrownia Brześć Kujawski S.A., w której zatrudnionych jest podczas kampanii cukrowniczej 340 pracowników. Zajmuje się ona kontraktacją i skupem buraków cukrowych, które jako cukier trafiają w 80 % na rynek krajowy, a w 20% na rynek europejski.

Oprócz zakładów produkcyjnych dosyć dużą grupę stanowią punkty usług rzemieślniczych i bytowych. Jest ich ogółem 86, w tym 50 w mieście Brześć Kujawski. Oferowane są między innymi takie rodzaje usług jak: ogólnobudowlane, mechaniczne, transportowe, kamieniarsko-nagrobkowe, biurowe, naprawy sprzętu elektronicznego, prasowanie słomy, naprawy samochodów, zakłady fryzjerskie, stolarskie, murarskie, usługi geodezyjno-kartograficzne, weterynaryjne, naprawy instalacji wodno-kanalizacyjnej, wulkanizacyjne, blacharsko-dekarskie itp.

Placówki gastronomiczne reprezentowane są w formie punktów małej gastronomii, które zlokalizowane są w Brześciu Kujawskim (3 placówki), Starym Brześciu i Wieńcu Zdroju. Nie ma w mieście restauracji ani kawiarni. Ze względu na walory turystyczne celowe byłoby uruchomienie takich lokali szczególnie w Wieńcu Zdroju i w Brześciu Kujawskim.

W zakresie usług transportowych duże znaczenie ma prywatny Zakład Usługowo-Transportowy w Rzadkiej Woli Parcele, który świadczy usługi przewozowe pasażerskie na linii Włocławek – Lubraniec a także zorganizowane wyjazdy wycieczkowe. Dysponuje 8 autobusami. Oprócz tego wykonuje transport towarowy oraz zaopatruje rolników w podstawowe środki do produkcji (pasze, koncentraty białkowe, nawozy mineralne).

Istotne znaczenie dla zabezpieczenia różnorodnych potrzeb mieszkańców mają także usługi administracyjne, bankowe pocztowe i telekomunikacyjne. Usługi pocztowo-telekomunikacyjne świadczone są przez placówkę w Brześciu Kujawskim i w Wieńcu.

Obsługę administracyjną zapewniają:

- Urząd Miasta i Gminy w Brześciu Kujawskim
- Bank Spółdzielczy w Brześciu i w Osięcinach
- Posterunek Energetyczny w Brześciu
- OSP w Brześciu i innych miejscowościach oraz Zakładowa Straż Pożarna przy Cukrowni
- Komisariat Policji w Starym Brześciu

Miasto i gmina Brześć Kujawski dysponuje mieniem komunalnym przeznaczonym do sprzedaży, w postaci nieruchomości niezabudowanych i zabudowanych. Są to atuty możliwe do wykorzystania dla przyciągnięcia inwestorów zewnętrznych. Są to następujące rodzaje nieruchomości:

- Nieruchomość niezabudowana w Brześciu Kujawskim o pow. 1095 m² przeznaczona pod budownictwo mieszkaniowo-usługowe;
- Nieruchomość niezabudowana w Brześciu Kujawskim o powierzchni 5061 m²;
- Działki pod budownictwo mieszkaniowe w Brześciu Kujawskim o powierzchni 900 m²; Nieruchomość zabudowana budynkiem parterowym o powierzchni 749 m² w Miechowicach Kolonii. Budynek wyposażony jest w instalację elektryczną,

wodociągową, szambo. W planie zagospodarowania przestrzennego przeznaczona na cele szkolne i oświatę;

- Nieruchomość zabudowana budynkiem parterowym o powierzchni użytkowej 48,3 m² w Brzeziu. Budynek wyposażony w instalację elektryczną (siła) i wodociągową. W planie zagospodarowania przestrzennego przeznaczona na cele mieszkaniowo-usługowe.

1.10. Sytuacja finansowa gminy

Gospodarka zasobami finansowymi gminy jest jednym z najważniejszych czynników mających wpływ na tempo rozwoju oraz poziom życia mieszkańców, a także odzwierciedla efektywność zarządzania gminą. Od wysokości środków finansowych zależy jakość wykonywanych przez władze zadań w zakresie zabezpieczenia podstawowych potrzeb społeczności lokalnej jak również wpływ prowadzonej polityki na wzrost zasobności jej mieszkańców.

Polityka ta uwarunkowana jest stanem zasobów infrastruktury społecznej i technicznej jak również trafnością wyborów co do kierunków rozwoju gminy.

Struktura dochodów i wydatków budżetowych, ich zmiana w czasie determinują szybkość procesów inwestycyjnych i przeobrażeń społeczno-gospodarczych oraz świadczą o przyjętych priorytetach w rozwoju gminy. Wyznaczanie kierunków rozwoju i celów strategicznych musi zatem być ściśle powiązane z gospodarką finansową, gdyż od tych powiązań zależy realność zrealizowania przyjętej strategii rozwoju.

Analizę budżetu miasta i gminy Brześć Kujawski przeprowadzono w oparciu o dane za lata 1998-2000.

W zakresie wydatków budżetowych największą pozycję zajmują wydatki na oświatę i wychowanie (ok. 44% wydatków ogółem). Jest to skutek przejęcia szkół podstawowych przez gminy, co nastąpiło od 1 stycznia 1996r. Od tego też czasu zanotowano znaczny wzrost wydatków gminy na wynagrodzenia, które kształtują się średnio na poziomie 36 – 39 % do wydatków ogółem. Drugą pozycją co do wielkości wydatków zajmuje opieka społeczna, na którą przeznaczana się corocznie ponad 15 % budżetu. Niepokojącym zjawiskiem jest fakt przeznaczania coraz mniejszych środków finansowych na utrzymanie dróg, które są w złym stanie technicznym. Szczególnie drogi gminne wymagają bieżących remontów a także w dużym stopniu modernizacji poprzez utwardzenie gdyż w przeważającej większości mają nawierzchnię gruntową. Dotyczy to zarówno dróg na obszarach wiejskich jak i w mieście. W roku 2000 wydatki w dziale utrzymania dróg wyniosły zaledwie 59 tys. .zł, co stanowi 0,49 % wydatków ogółem.

Jednocześnie należy zwrócić uwagę na niski poziom wydatków inwestycyjnych gminy, które wykazują tendencję wzrostową, ale są na poziomie znacznie poniżej 20 %. W 1998 roku wyniosły zaledwie 6,9% wydatków ogółem, a w roku 1999 wzrosły do 12,5 % i w 2000 do 14,7%. Jest to zjawisko pozytywne, jakkolwiek generalnie jako miernik aktywności samorządu świadczy o niskim potencjale rozwojowym, co przy jednoczesnym systematycznym spadku dochodów własnych musi budzić zaniepokojenie i może stanowić istotną barierę rozwoju gminy.

Dochody własne miasta i gminy Brześć Kujawski od 1998 roku spadły z poziomu 31 % do 28% w 2000 roku. Natomiast udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych spadły w badanym okresie z 13% do 11% w dochodach ogółem. Przyczyną tego stanu rzeczy są na pewno niekorzystne tendencje w gospodarce, które skutkują zmniejszaniem się liczby podmiotów gospodarczych oraz poziomem zysków firm istniejących, a także utratą pracy wskutek likwidacji zakładów.

Zasobność gminy mierzona wielkością dochodów ogółem na 1 mieszkańca plasuje Brześć Kujawski na czwartym miejscu wśród 5-ciu gmin powiatu włocławskiego, a w zakresie wydatków majątkowych na drugim.

Wysokość dochodów gminy uzyskiwanych z tytułu subwencji oraz dotacji jako czynnik niezależny od władz szczebla podstawowego nie może być traktowany jako miernik jej aktywności. W związku z tym niezbędne jest zwiększenie dochodów własnych gminy oraz udziału we wpływach z podatku dochodowego, bowiem analiza dochodów i wydatków wskazuje na niewystarczający poziom inwestycji stymulujących rozwój społeczno-gospodarczy i kulturalny gminy. Duży nacisk władze powinny położyć na optymalne wykorzystanie zasobów posiadanych nieruchomości przeznaczonych pod działalność gospodarczą poprzez ich sprzedaż lub dzierżawę wieczystą oraz stworzenie dobrych warunków dla inwestorów.

Ważnym instrumentem do pobudzenia aktywności i przyspieszenia wzrostu gospodarczego będzie też umiejętność i zdolność władz do pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych przeznaczonych na realizację zadań nakreślonych w strategii rozwoju gminy.

2. Opis stosowanej metody

2.1. Informacje wstępne

Długookresowe planowanie strategiczne jest podstawą sformułowania długofalowych celów rozwoju. Jednocześnie stanowi główny element lokalnej strategii jako instrument rozwoju społeczno-gospodarczego. Istotą metody planowania strategicznego jest ukierunkowanie wizji rozwoju na cele i kierunki polityki gminy. Cechą planowania strategicznego jest wariantowy zapis ustaleń, uzależniony od różnej hierarchii celów rozwoju. Punktem wyjścia do formułowania strategii jest diagnoza prospektywna czyli ocena stanu istniejącego i ustalenie kluczowych problemów rozwoju.

Kolejne elementy strategii to:

- wyznaczenie pola możliwego działania określonego poprzez identyfikację szans i zagrożeń rozwoju;
- wskazanie wariantowych kierunków działania uzależnionych od przyjętych priorytetów wyrażonych w celach strategicznych;

Kolejne elementy strategii to:

- wyznaczenie pola możliwego działania określonego poprzez identyfikację szans i zagrożeń rozwoju;
- wskazanie wariantowych kierunków działania uzależnionych od przyjętych priorytetów wyrażonych w celach strategicznych;
- określenie zakresu instytucjonalnej i społecznej odpowiedzialności regulowanej systemem prawnym i organizacyjnym.

2.2. Lokalni liderzy

Kluczowy udział w wyznaczaniu celów strategicznych oraz zadań realizacyjnych miała specjalnie powołana Społeczna Komisja, w której skład weszli przedstawiciele wszystkich miejscowych środowisk – lokalni liderzy społeczni. Lista osób, które brały udział w pracach nad powstaniem opracowania:

Uzupełnić o listę osób

Prace Komisji koordynował i wspomagał pod względem metodologii opracowywania strategii oraz przygotowania końcowego dokumentu Zespół Programujący Włocławskiego Towarzystwa Naukowego pod kierunkiem mgr Alicji Włodarskiej.

2.3. Główne etapy planowania

- 1) Analiza SWOT - określenie mocnych i słabych stron gminy, szans i zagrożeń wpływających z otoczenia.
- 2) Analiza problemów:
 - analizuje się przyczyny i skutki problemów;
 - ustala się problem kluczowy.
- 1) Analiza celów – ustalenie celów strategicznych oraz operacyjnych;
- 2) Harmonogram działań – przygotowanie zestawu zadań z określeniem terminów, budżetu, możliwych źródeł finansowania i odpowiedzialnych za realizację.

3. Analiza SWOT

Mocne strony

1. Położenie geograficzne
2. Urodzajne gleby i dobry potencjał techniczny w rolnictwie
3. Bogate dziedzictwo kulturowe i historyczne
4. Miejscowość uzdrowiskowa Wieniec Zdrój – złoża borowiny, woda mineralna, minerały
5. Wysoki stopień telefonizacji
6. Wysoko wykwalifikowana kadra pedagogiczna
7. Dobre zwodociągowanie
8. Dobrze rozwinięta sieć dróg
9. Bliskie położenie w stosunku do Włocławka
10. Baza dydaktyczna i kadra pedagogiczna Zespołu Szkół Rolniczych
11. Cukrownia Brześć

Słabe strony

1. Wysokie bezrobocie (brak miejsc pracy)
2. Zły stan techniczny dróg
3. Nieuregulowana gospodarka wodno-ściekowa na obszarach wiejskich
4. Niski poziom wykształcenia mieszkańców
5. Słaby stopień bezpieczeństwa publicznego
6. Brak obwodnicy miasta
7. Mała ilość przedsiębiorstw
8. Brak Liceum Ogólnokształcącego
9. Słabo rozwinięte przetwórstwo rolno-spożywcze
10. Alkoholizm i zjawiska patologii społecznych
11. Niepełne wykorzystanie walorów kulturowych i uzdrowiskowych
12. Brak zainteresowania młodzieży ofertą kulturalną
13. Słabe zintegrowanie społeczeństwa
14. Brak koncepcji zagospodarowania zabytków
15. Brak infrastruktury turystycznej i bazy noclegowej
16. Słaba promocja gminy
17. Brak terenów przemysłowych
18. Zły stan techniczny budownictwa komunalnego
19. Bariery architektoniczne dla niepełnosprawnych
20. Brak ścieżek rowerowych

Szanse

1. Rozwój rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego
2. Rozwój uzdrowiska
3. Rozwój turystyki i agroturystyki
4. Rozwój małych i średnich przedsiębiorstw
5. Rozwój oświaty
6. Poprawa estetyki miasta
7. Promocja miasta i gminy ze szczególnym uwzględnieniem walorów uzdrowiskowych
8. Przyływ kapitału zewnętrznego
9. Wejście do Unii Europejskiej
10. Poprawa bezpieczeństwa
11. Położenie w pobliżu planowanej autostrady A-1
12. Rozwój budownictwa mieszkaniowego
13. Rozwój gazyfikacji
14. Zintegrowanie społeczeństwa wokół wspólnych działań
15. Tworzenie grup producenckich

Zagrożenia

1. Odływ młodych mieszkańców z miasta i gminy
2. Likwidacja zakładów pracy i wzrost bezrobocia
3. Postępujący alkoholizm i wzrost zjawisk patologii społecznych
4. Sąsiedztwo zakładów azotowych
5. Degradacja środowiska przyrodniczego
6. Malejące dochody gminy
7. Pogarszający się stan zdrowia społeczeństwa
8. Wysoka przestępczość

3. Analiza problemów rozwoju

Podstawę do sformułowania głównych problemów oraz celów rozwoju gminy stanowiły opinie i wnioski zgłaszane podczas spotkań konsultacyjnych z członkami Społecznej Komisji

CEL: Zidentyfikowanie głównych barier rozwoju i uporządkowanie ich w związku przyczynowo-skutkowe.

Problemy rozwoju rozpatrywane są w trzech kategoriach strategicznych:

- zaspokojenia podstawowych potrzeb;
- niezawodności funkcjonowania systemów;
- otwarcia na przyszłość.

Główne problemy rozwoju zidentyfikowane przez Społeczną Komisję:

1. **Słabo rozwinięte przetwórstwo rolno-spożywcze, przechowalnictwo i chłodnictwo.**

Miasto i gmina Brześć Kujawski ma bogate tradycje w istnieniu przemysłu rolno-spożywczego. Jednakże obecnie największym zakładem w tej branży jest Cukrownia Brześć Kujawski S.A., która zatrudnia podczas kampanii cukrowniczej 340 pracowników. Pozostałe firmy to małe zakłady zatrudniające najczęściej do 5 osób.

Brak nowoczesnego przemysłu przetwórczego oraz przechowalnictwa i chłodnictwa zmniejsza atrakcyjność i konkurencyjność produkcji rolnej, która w postaci nieprzetworzonej jest trudna do zbycia. Istniejąca na terenie gminy baza obiektów produkcyjno-magazynowych po zlikwidowanych bądź będących w trakcie likwidacji zakładów może być szansą do wykorzystania przez potencjalnych inwestorów tej branży.

2. Deficyt wody dla produkcji roślinnej

Teren gminy Brześć Kujawski położony jest w obszarze Kujaw, który charakteryzuje się niedoborem wody opadowej dla produkcji rolnej. W okresie wegetacji roślin poziom niedoboru wynosi ok. 150 mm, co powoduje obniżenie jakości pierwotnej produkcji roślinnej. Najniższe średnioroczne opady obejmują właśnie tę gminę. Ważne jest zatem objęcie systemami drenarskimi i rowami otwartymi jak największej powierzchni użytków rolnych oraz łąk i torfowisk. Konieczna jest także prawidłowa eksploatacja urządzeń melioracyjnych i utrzymywanie ich w dobrym stanie technicznym.

3. Degradacja gleb związana z produkcją rolną

Poważne zagrożenia stwarzają nieprawidłowo stosowane zabiegi agrotechniczne oraz agromelioracyjne. Na obszarze gminy Brześć Kujawski około 40 % gleb to gleby kwaśne, a 70% wykazuje podwyższoną zawartość siarki. Nieprawidłowe stosowanie środków chemicznych ochrony roślin jest szczególnie niekorzystne dla gleb wyższych klas bonitacyjnych jak i dla jakości produkcji rolnej. Innym problemem jest występujące przesuszenie gleb niższych klas bonitacyjnych na obszarach zmeliorowanych.

4. Słaba lesistość niektórych obszarów gminy

Lasy zajmują obszar stanowiący 19,2% ogółu powierzchni gminy i pełnią funkcję ochronną szczególnie dla miejscowości uzdrowiskowej oraz zasobów wód podziemnych. Szczególnie niski stan lesistości charakteryzuje centralną i południową część gminy, gdzie widoczne jest wylesienie obszaru. Władze gminy winny zatem dążyć do zalesiania gruntów o mniejszej przydatności dla produkcji rolnej oraz chronić zadrzewienia w parkach podworskich ze względu na ich funkcję nie tylko ochronną ale także dydaktyczną i edukacyjną. Szczególnej troski wymagają także zespoły roślinności krzewiastej i zalesień przydrożnych, śródpolnych i przyzagrodowych.

5. Wysoki poziom bezrobocia

Likwidacja i zmniejszanie się liczby miejsc pracy na terenie gminy, szczególnie w produkcji, powodują stały wzrost bezrobotnych. Najliczniejszą grupę stanowią ludzie młodzi i kobiety. Przede wszystkim wśród bezrobotnych dominują osoby z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym(49%) Niepokojący jest fakt, że wśród bezrobotnych jest ok. 16% ludzi z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. Powoduje to niekorzystne zjawisko jakim jest odpływ tych młodych ludzi z terenu gminy. Ze względu na prognozy demograficzne, które zakładają w najbliższych latach wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym zwiększy się popyt na miejsca pracy, można się zatem spodziewać kolejnej fali bezrobocia. Dodatkowo negatywnym czynnikiem w tym zakresie jest niski poziom wykształcenia mieszkańców oraz niechęć bezrobotnych do podejmowania edukacji w zakresie podniesienia kwalifikacji bądź przekwalifikowania zawodowego. Nie są oni więc atrakcyjni na poza rolniczym rynku pracy.

1. Niski poziom wykształcenia mieszkańców

Niski poziom wykształcenia, szczególnie wśród ludności rolniczej jest podstawową barierą w restrukturyzacji gospodarczej wsi oraz rozwoju średniej i małej przedsiębiorczości poza rolnictwem. Brak odpowiednich kwalifikacji zawodowych skutkuje niemożnością podjęcia jakiegokolwiek pracy w innej dziedzinie gospodarki, a tym samym skazuje mieszkańców gminy na egzystencję w bardzo złych warunkach ekonomicznych. To z kolei jest barierą w podniesieniu poziomu wykształcenia wśród młodzieży ponieważ niski poziom dochodów rodzin nie pozwala na przeznaczanie środków finansowych na jej edukację. Brakuje również na terenie miasta i gminy oferty szkoleniowej dla dorosłych w zakresie podniesienia posiadanych kwalifikacji zawodowych bądź przekwalifikowania.

2. Niewystarczające zagospodarowanie turystyczne

Poza bazą sanatoryjną i pensjonatową w miejscowości Wieniec Zdrój na terenie gminy i miasta Brześć Kujawski nie występują obiekty o przeznaczeniu rekreacyjnym i turystycznym. Różnorodność walorów krajobrazowo-przyrodniczych, kulturowych i uzdrowiskowych stwarza korzystne warunki do rozwoju turystyki pobytowej, leczniczej a także krajoznawczej i edukacyjnej. Wymaga to jednak stworzenia odpowiedniej bazy noclegowej oraz infrastruktury turystycznej w postaci parkingów, małej gastronomii, punktów usługowych, ścieżek rowerowych i zagospodarowania miejsc odpoczynku. Szczególnie ważne jest wzbogacenie Wieńca Zdroju, gdzie poza bazą sanatoryjną brakuje miejsc dla spędzenia wolnego czasu.

3. Nieuregulowana gospodarka ściekowa na terenach wiejskich i w mieście

Stopień skanalizowania gminy wynosi ok.12% obszaru, a w mieście ok. 30,4% mieszkańców korzysta z kanalizacji. Większość zatem gospodarstw zarówno rolnych jak i miejskich odprowadza ścieki do gruntu, wód powierzchniowych lub gromadzi w zbiornikach bezodpływowych. Nie zapewnia to prawidłowej ochrony tych wód ani właściwych warunków sanitarnych. Może to w krótkim czasie doprowadzić do degradacji i pogorszenia się jakości środowiska przyrodniczego.

4. Sposób gromadzenia komunalnych odpadów stałych

Pomimo istnienia komunalnego wysypiska odpadów, zaledwie 27% śmieci wytwarzanych w gospodarstwach domowych wywożone jest na wysypisko. Reszta zagospodarowywana jest we własnym zakresie. Stanowi to istotne zagrożenie dla środowiska przyrodniczego, które w wyniku niekontrolowanego składowania odpadów komunalnych będzie ulegało stopniowej degradacji i zanieczyszczeniom. Konieczny jest zatem większy nadzór nad gospodarką odpadami oraz wprowadzenie skutecznego systemu wywożenia śmieci. Problemem, który władze gminy będą musiały rozwiązać w najbliższym czasie jest także wysoki stopień zapełnienia istniejącego składowiska odpadów.

5. Zły stan techniczny dróg gminnych

Większość dróg wymaga utwardzenia oraz remontów bieżących. Dotyczy to zarówno dróg na obszarach wiejskich jak i w mieście, gdzie poza centrum ulice dojazdowe są z reguły nie urządzone o nawierzchni gruntowej i bez chodników.

6. Niski standard bazy oświatowej

W obiektach czterech szkół konieczna jest poprawa warunków sanitarnych. W niektórych szkołach brakuje sal gimnastycznych lub są niepełnowymiarowe. Żadna ze szkół nie posiada basenu.

7. Wzrost występowania zjawisk patologii społecznych

Na skutek ubożenia społeczeństwa, szerzącego się bezrobocia i braku motywacji do działania, wzrasta spożycie alkoholu, pogarsza się stopień bezpieczeństwa publicznego. Powoduje to wzrost przestępczości, nasilają się kradzieże, rozboje i napady. Szczególnie ważnym zadaniem jest odpowiednie zorganizowanie i zagospodarowanie czasu wolnego młodzieży, gdyż to ona jest najbardziej podatna na demoralizację i złe wpływy.

Zidentyfikowanie głównych problemów rozwoju wskazuje, że problemem kluczowym dla Miasta i Gminy Brześć Kujawski jest

Słabe wykorzystanie potencjału gospodarczego i naturalnych zasobów przyrodniczych

Natomiast problemy nadrzędne można zdefiniować następująco:

- ❑ **Brak nowoczesnych zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego, przechowalnictwa i chłodnictwa**
- ❑ **Słabe wykorzystanie walorów uzdrowiskowych i kulturowych**
- ❑ **Niedostateczny poziom wyposażenia w infrastrukturę techniczną**

Misja Miasta i Gminy Brześć Kujawski

Wielofunkcyjny rozwój społeczno-gospodarczy miasta i gminy Brześć Kujawski podstawą wzrostu konkurencyjności gminy i zasobności jej mieszkańców.

5. Analiza celów

5.1. Cele strategiczne

Sformułowane cele rozwoju miasta i gminy Brześć Kujawski są podstawą do określenia ogólnej wizji rozwoju w latach 2001 – 2015. Powinny one podporządkowywać sobie wszystkie działania rozwojowe w gminie, a każde zadanie szczegółowe powinno prowadzić do osiągnięcia celu głównego.

Celami strategicznymi miasta i gminy Brześć Kujawski są:

1. Rozwój nowoczesnego przemysłu, małej i średniej przedsiębiorczości oraz przetwórstwa rolno-spożywczego i przechowalnictwa
2. Dobrze wykorzystane walory przyrodnicze, kulturowe i uzdrowiskowe
3. Rozwinięta sieć infrastruktury technicznej i dobrze chronione środowisko naturalne
4. Poprawa warunków życia mieszkańców i wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego

5.2. Cele operacyjne

Cele operacyjne są to cele, które przyczyniają się do realizacji celów strategicznych.

- 1) Dla celu nr 1
 - ❑ Modernizacja towarowych i specjalistycznych gospodarstw rolnych pod kątem przetwórstwa;
 - ❑ Poszukiwanie rynków bezpośredniego zbytu owoców i warzyw na rynkach wschodnich;
 - ❑ Stworzenie warunków dla powstawania i rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości oraz przemysłu maszynowego;
 - ❑ Rozwój przemysłu materiałów budowlanych w oparciu o miejscowe surowce;

- ❑ Pozyskiwanie terenów pod budowę nowych zakładów produkcyjnych;
 - ❑ Promocja walorów turystycznych, uzdrowiskowych i historyczno-kulturowych gminy
- 2) Dla celu 2
- ❑ Rozwój infrastruktury turystycznej i zagospodarowanie terenów rekreacyjnych
 - ❑ Wykorzystanie walorów historyczno kulturowych Brześcia Kujawskiego
 - ❑ Wykorzystanie walorów uzdrowiskowych miejscowości Wieniec Zdrój
 - ❑ Wspieranie i propagowanie tworzenia gospodarstw agroturystycznych
- 3) Dla celu 3
- ❑ Poprawa stanu technicznego dróg
 - ❑ Uregulowana gospodarka wodno-ściekowa na terenach wiejskich i w mieście
 - ❑ Stworzenie efektywnego systemu zagospodarowania i gromadzenia komunalnych odpadów stałych
 - ❑ Ograniczenie degradacji gleb
 - ❑ Zwiększenie stopnia lesistości obszaru gminy
 - ❑ Ochrona powietrza atmosferycznego
- 4) Dla celu 4
- ❑ Zmniejszenie poziomu bezrobocia
 - ❑ Rozwój szkolnictwa
 - ❑ Upowszechnianie edukacji dorosłych
 - ❑ Poprawa poziomu bezpieczeństwa publicznego i zapobieganie zjawiskom patologii społecznych
 - ❑ Zaktywizowanie i integracja społeczności lokalnej
 - ❑ Rozwój budownictwa mieszkaniowego i rolniczego

Tak sformułowane cele rozwoju mają szansę być osiągnięte pod warunkiem konsekwentnego działania władz gminy na rzecz realizacji zadań nakreślonych jako programy operacyjne dla poszczególnych zespołów przedsięwzięć.

5.3. Efekty strategii

Realizacja celów operacyjnych zmierzających do osiągnięcia celów strategicznych powinna przynieść następujące efekty z ich zrealizowania:

- ❑ Poprawę wykorzystania potencjału gospodarczego
- ❑ Dobre wykorzystanie walorów uzdrowiskowych i kulturowych
- ❑ Czyste środowisko naturalne
- ❑ Wzrost zamożności mieszkańców
- ❑ Dobry poziom wyposażenia w infrastrukturę techniczną.

6. Planowanie strategii

6.1. Ogólne założenia strategii rozwoju

Celem opracowania strategii rozwoju gospodarczego na poziomie lokalnym jest ustalenie konkretnych kierunków działań, dzięki którym władza lokalna będzie mogła racjonalnie zarządzać gminą. Dokument ten powinien stać się podstawą prowadzenia właściwej polityki przez podmioty działające na szczeblu lokalnym, a w szczególności przez władze publiczne. Dlatego też w dokumencie tym dominujące miejsce muszą zająć przedsięwzięcia i zadania, które gmina może podjąć sama lub we współdziałaniu z innymi podmiotami działającymi na jej terenie.

Podstawą strategii rozwoju gminy powinno być założenie maksymalnego wykorzystania własnych zasobów materialnych oraz potencjału mieszkańców i lokalnych podmiotów gospodarczych. Nakreślone w strategii rozwoju cele ukazują do jakiego przyszłego stanu gmina chce dążyć wykorzystując atuty i ograniczając negatywny wpływ barier rozwoju, w

jaki sposób zamierza osiągnąć pożądany stan oraz jaki potrzebny jest okres czasu do zrealizowania zamierzeń. W ten sposób kształtuje się wizja rozwoju, która powinna być realistyczna, a jednocześnie odważna.

Sposób osiągnięcia celów ustalonych w strategii określają programy funkcjonalne (zadania) zgrupowane wg celów operacyjnych będących środkiem do osiągnięcia celów strategicznych. Stanowią one harmonogram działań, w którym umieszczamy:

- Zadania i projekty, które będziemy realizować;
- Czas potrzebny do wykonania poszczególnych zadań;
- Środki finansowe, które musimy zaplanować w celu realizacji zadań i źródła ich finansowania;

Sposób osiągnięcia celów ustalonych w strategii określają programy funkcjonalne (zadania) zgrupowane wg celów operacyjnych będących środkiem do osiągnięcia celów strategicznych. Stanowią one harmonogram działań, w którym umieszczamy:

- Zadania i projekty, które będziemy realizować;
- Czas potrzebny do wykonania poszczególnych zadań;
- Środki finansowe, które musimy zaplanować w celu realizacji zadań i źródła ich finansowania;
- Osoby odpowiedzialne za realizację i partnerów, z którymi będziemy współpracować.

6.2. Wizja rozwoju miasta i gminy Brześć Kujawski w okresie 2001 – 2015.

Wizja rozwoju jest obrazem sytuacji jaką zamierzamy osiągnąć w założonym przedziale czasowym. Jest to opis efektów oraz wynikających stąd działań zmierzających do osiągnięcia sformułowanych celów rozwoju społeczno-gospodarczego.

Aktywizacja gospodarcza obszarów wiejskich gminy powinna nastąpić poprzez wielofunkcyjny rozwój. Aby sprostać temu wyzwaniu konieczny jest rozwój instytucji i organizacji rynku rolnego, podniesienie poziomu wykształcenia ludności wiejskiej, rozwój infrastruktury technicznej, podniesienie efektywności produkcji gospodarstw rolnych, a także wykorzystanie tradycji istnienia przemysłu rolno-spożywczego.

Na obszarze miasta i gminy Brześć Kujawski rolnictwo traktowane jest jako jedna z głównych form działalności gospodarczej i źródło utrzymania ludności wiejskiej. Wprowadzenie wielofunkcyjnego rozwoju wsi nastąpi w wyniku przekształceń struktury społeczno - zawodowej mieszkańców. Z uwagi na rolniczy charakter gminy, dominację małych gospodarstw indywidualnych oraz pierwotny charakter produkcji rolnej wielofunkcyjny rozwój będzie profilowany w kierunku lepszego zagospodarowania miejscowych surowców rolniczych. Powstaną specjalistyczne gospodarstwa produkujące wysokiej jakości żywność ekologiczną. Rolnicy będą otrzymywać wsparcie i pomoc w zakresie szkoleniowym i doradczym, a także finansowym poprzez system ulg w podatkach lokalnych dla inwestorów wprowadzających restrukturyzację swoich gospodarstw i nowoczesne technologie w produkcji roślinnej i zwierzęcej. Inwestorzy, którzy uruchomią zakłady przetwórcze i przechowalnicze będą mogli również skorzystać z lokalnych zachęt i preferencji podatkowych.

W wielofunkcyjnym rozwoju wsi ważną rolę powinny pełnić instytucje rynku rolnego poprzez tworzenie grup producenckich. Powstają one z inicjatywy rolników w celu organizacji wspólnej produkcji a następnie jej sprzedaży na rynkach hurtowych bądź w zakładach przetwórczych, jako wysokiej jakości surowiec artykułów rolnych. Spowoduje to dużą konkurencję pierwotnej produkcji nie tylko na rynku wewnętrznym ale i zewnętrznych rynkach województwa, kraju a nawet UE. Inną formą instytucji rynku rolnego może być tworzenie spółdzielni rolniczych o wąskim zakresie specjalizacji

ukierunkowanej na rozwój ogrodnictwa, zaopatrzenia i zbytu, mleczarstwa, usług mechanicznych, przetwórstwa rolno-spożywczego opartego o wysokie technologie przetwarzania itp. Grupy producenckie i spółdzielnie rolnicze będą także poszerzać rynki zbytu swojej produkcji na państwa Europy wschodniej poprzez nawiązanie współpracy, przy pomocy samorządu gminy z gminami Rosji, Ukrainy czy Białorusi.

Wspieranie procesów integracyjnych rolników oraz ścisła współpraca z inkubatorami przedsiębiorczości jako instytucjonalnymi przedsiębiorstwami użyteczności publicznej powinna przyczynić się do wzrostu efektywności gospodarowania.

Rozwój przemysłu rolno-spożywczego na terenie miasta i gminy Brześć Kujawski pozwoli na zatrzymanie pierwotnej produkcji rolnej, która będzie podstawową bazą dla przetwórstwa. Efektem rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego będzie zbyt produkcji rolnej w formie przetworzonej i pół przetworzonej. Inną formą zróżnicowania przemysłu rolnego może stać się rozwój przechowalnictwa w oparciu o istniejące obiekty po upadłych zakładach i niewykorzystane magazyny Gminnej Spółdzielni Samopomoc Chłopska w Starym Brześciu z filią w Wieńcu. W tym celu władze gminy nawiążą ścisłą współpracę z Agencją Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz Spółdzielnią w likwidacji, aby przeprowadzić szeroką akcję promocyjną i informacyjną o wolnych obiektach. Spowoduje to szersze zainteresowanie się potencjalnych inwestorów w uruchomieniu działalności na bazie pustostanów. Posegregowane i posortowane surowce i produkty zachowają dłużej dobre parametry jakościowe, co przyczyni się do uzyskania większych dochodów ze zbytu tych towarów.

Gospodarka gminy oparta tradycyjnie na przemyśle przetwórczym cukrowniczym zostanie wzbogacona o przemysł maszynowy oraz produkcję materiałów budowlanych opartą na wykorzystaniu miejscowych surowców. Otwarcie gospodarki na kooperację z nowymi podmiotami zewnętrznymi spowoduje rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w tej branży. Wsparcie prawne, finansowe oraz przygotowanie uzbrojonych terenów pod funkcje przemysłowe i usługowe podniesie atrakcyjność lokalnego rynku gospodarczego. Samorząd wykorzysta wszystkie warunki do kreowania wzrostu i rozwoju lokalnej gospodarki.

Wielofunkcyjny rozwój na terenie miasta i gminy Brześć Kujawski będzie bardziej podatny na procesy przekształceń tam, gdzie występują już media infrastruktury technicznej (wodociągi, dobra komunikacja, energetyka itp.) i społecznej tj. szkoła, świetlica, obiekty sakralne, obiekty użyteczności publicznej np. usługi podstawowe - sklepy. Lokomotywą rozwoju dla gminy stanie się miasto Brześć Kujawski, które dzięki dobremu skomunikowaniu oraz możliwościom lokowania tam instytucji około biznesowych będzie ważnym ośrodkiem życia społeczno-gospodarczego. Planowana poprawa estetyki miasta zwiększy jego atrakcyjność. Ożywienie gospodarcze powinno także nastąpić w rejonie planowanych zjazdów z autostrady w okolicach Brzezia i Pikutkowa. Stworzy to nową szansę dla kierunków ich rozwoju poprzez wykorzystanie terenów dla obsługi użytkowników autostrady. Wyposażenie obszarów wiejskich w urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacji jest podstawowym warunkiem rozwoju gospodarczego oraz podnosi atrakcyjność inwestycyjną. Przede wszystkim w pierwszej kolejności zostanie dokonana analiza natężenia ruchu i wypadkowości oraz zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego w Brześciu Kujawskim pod kątem podjęcia działań na rzecz budowy obwodnicy miasta, a także przeprowadzenia kampanii promocyjnej na rzecz pełnego wykorzystania gazu ziemnego do celów gospodarczych oraz socjalno-bytowych. Głównym wykonawcą kampanii będą Zakłady Gazownicze, współpracować powinny władze gminy oraz Zarząd Uzdrowiska Wieniec, z uwagi na kolosalne znaczenie dla miejscowości uzdrowskiej, jakim jest uzyskanie poprawy powietrza atmosferycznego.

Jednocześnie będzie kontynuowana budowa kanalizacji sanitarnej dla miasta Brześć Kujawski, a inwestycjami z zakresu gospodarki wodno-ściekowej realizowanymi przez gminę objęte będzie uzdrowisko Wieniec Zdrój. Wszystkie inwestycje z zakresu

infrastruktury technicznej mają służyć poprawie stanu środowiska naturalnego i ograniczeniu negatywnego oddziaływania gospodarki oraz ludzi.

Równolegle będzie następować zagospodarowanie przestrzeni przyrodniczej w infrastrukturę turystyczną poprzez zagospodarowanie terenów rekreacyjnych. Liczne walory historyczne, kulturowe Brześcia Kujawskiego oraz uzdrowiskowe miejscowości Wieniec Zdrój, a także zespołów parkowo-dworskich będą wykorzystywane przede wszystkim dla turystyki edukacyjnej i poznawczej, między innymi poprzez realizację autorskich programów lekcji historii i przyrody, oraz dla rozwoju usług zdrowotnych.

Gospodarka turystyczna oparta będzie o świadczenie rekreacyjnych usług komercyjnych w oparciu o ośrodki sanatoryjne oraz gospodarstwa agroturystyczne. W ciągu pierwszych dwóch lat zostanie przeprowadzona szeroka akcja szkoleniowo-informacyjna i doradcza dla rolników zainteresowanych utworzeniem gospodarstw agroturystycznych. Wypoczynek na wsi jest formą odpoczynku coraz bardziej popularną wśród ludności miejskiej i stworzenie odpowiednich warunków na terenie gminy do jego funkcjonowania przyczyni się do rozwoju infrastruktury wsi, podniesie jej walory estetyczne, a także stworzy możliwość alternatywnego źródła dochodów dla ludności rolniczej. W wyniku podjęcia działalności w tej dziedzinie powstaną również nowe miejsca pracy związane z obsługą turystów.

Lepiej będą wykorzystywane walory uzdrowiskowe Wieńca Zdroju między innymi dzięki przeznaczeniu terenów leśnych wokół uzdrowiska na cele infrastruktury rekreacyjnej i kulturalno-rozrywkowej a także poprzez budowę ścieżek rowerowych z Włocławka do Wieńca Zdroju. Widoczna jest również tendencja budowy przez mieszkańców Włocławka w Wieńcu domów mieszkalnych. Można założyć, że w najbliższych latach będzie to najszybciej rozwijający się rejon gminy.

Zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru spowoduje równocześnie rozwój obiektów sezonowych małej gastronomii. Oprócz tego niezbędne będzie zorganizowanie dla osób wypoczywających i leczących się usług o charakterze kulturalnym oraz rekreacyjno-sportowym. Do tego celu należy zintensyfikować współpracę z Towarzystwem Kulturalnym w Brześciu Kujawskim oraz Zarządem „Uzdrowiska Wieniec” tak aby wspólnie organizować imprezy plenerowe o charakterze muzycznym, rekreacyjnym, edukacyjnym itp. Walory krajobrazowe i przyrodnicze zostaną wykorzystane poprzez utworzenie nowych szlaków wędrówek pieszych, rowerowych a także konnych. W tym celu dokonana zostanie inwentaryzacja najciekawszych miejsc okolicy uwzględniająca wszystkie osobliwości przyrodnicze oraz historyczne obiekty kulturowe. Dla Brześcia Kujawskiego zostanie opracowana monografia miasta, która również udostępniana będzie turystom. Jednocześnie informacja o nowych szlakach pojawi się materiałach informacyjnych (ulotkach, katalogach) oraz na specjalnej mapie, na której powinny się także znaleźć główne punkty zwiedzania, orientacyjne długości tras, punkty gastronomiczne, miejsca noclegowe). Do realizacji tych działań oprócz władz gminy należy włączyć organizacje ekologiczne i turystyczne oraz Zarząd Uzdrowiska Wieniec. Niewątpliwą atrakcją turystyczną będzie uruchomienie przejazdów turystycznych kolejką wąskotorową na trasie Brześć Pikutkowo, co nastąpi po odbudowie i remoncie torowiska. W tym celu samorząd lokalny podejmie współpracę z sąsiednimi gminami.

Z uwagi na planowany rozwój turystyki szczególnie ważne będą działania na rzecz ochrony przyrody, a przede wszystkim zwiększenia stopnia lesistości gminy, ochrony istniejących użytków zielonych oraz rekultywacji wyrobisk po eksploatacji surowców naturalnych. Planując wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich należy bezwzględnie

przestrzegać wszystkich rygorów związanych z racjonalnym korzystaniem ze środowiska naturalnego. Stąd też duży nacisk zostanie położony na stworzenie kompleksowych systemów ochrony środowiska naturalnego. Są to problemy, które z punktu widzenia funkcji turystycznej a również poprawy warunków życia mieszkańców powinny mieć priorytetowe znaczenie dla władz gminy. Dlatego też w pierwszych latach realizacji strategii zostaną wykonane inwestycje proekologiczne w zakresie uporządkowania gospodarki ściekowej i zagospodarowania w infrastrukturę turystyczną terenów rekreacyjnych.

Podstawowym czynnikiem determinującym poprawę warunków życia mieszkańców jest podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych, przystosowując ich wiedzę do szybkich przemian społeczno - ekonomicznych w systemie gospodarki rynkowej. Upowszechnianie wykształcenia ponad gimnazjalnego i wyższego młodzieży wiejskiej umożliwi dalsze jej dokończanie, a to będzie szansą na dopływ ludzi wykształconych do działalności w sferze pozarolniczej. Zapewni również dopływ wykwalifikowanej siły roboczej dla rolnictwa, co będzie impulsem do podejmowania działań w kierunku restrukturyzacji.

W zakresie szkolnictwa należy podjąć skuteczne działania w realizację rozpoczętej reformy edukacji polegającej na:

- upowszechnianiu wykształcenia średniego z szerokim do niego dostępem,
- odchodzenie od wąsko profilowanego kształcenia zawodowego na rzecz kształcenia szeroko profilowanego,
- promowanie i wdrażanie szkoleń zawodowych i programów podnoszących kwalifikacje.

Niewątpliwie ważnym czynnikiem mającym wpływ na realizację zamierzeń w tym zakresie będzie racjonalizacja sieci szkół z jednoczesną modernizacją posiadanej bazy oraz doposażeniem placówek oświatowych w niezbędne pomoce dydaktyczne i sprzęt komputerowy.

Aby sprostać powyższym wyzwaniom należy dążyć do ustawicznego kształcenia kadry dydaktycznej szkół wszystkich szczebli oraz wprowadzania nowych przedmiotów uznanych za pożądane dla rozwoju lokalnego, a w tym również języków obcych oraz informatyki

Niezwykle ważnym czynnikiem jest podnoszenie kwalifikacji zawodowych ludności dorosłej. Umożliwi to podjęcie przez nich pracy na rynku lokalnym w działach pozarolniczych oraz przyczyni się do realizacji zamierzeń w zakresie restrukturyzacji rolnictwa. Dobre wykształcenie mieszkańców przyczyni się do lepszej ich pozycji na lokalnym rynku pracy oraz podniesie aktywność i przedsiębiorczość w uruchamianiu i prowadzeniu własnych małych przedsiębiorstw. Pozwoli to na osiągnięcie indywidualnych sukcesów w działalności zawodowej i w efekcie podniesie poziom dochodów w rodzinie oraz poprawi warunki życia.

Istotną rolę w tej dziedzinie będzie odgrywać rozwój szkolnictwa średniego w Brześciu Kujawskim i wyższego na terenie miasta Włocławek jako najbliższego punktu dla zaspokojenia potrzeb edukacyjnych ludności gminy. Dlatego też konieczne będzie współdziałanie z władzami powiatu włocławskiego na rzecz rozwoju szkolnictwa ponad gimnazjalnego oraz wspieranie wszystkich działań na rzecz rozwoju WSHE we Włocławku, a także powstania publicznej Wyższej Szkoły Zawodowej.

Skutecznym instrumentem na rzecz przeciwdziałania bezrobociu i zwiększenia szans na uruchomienie nowych miejsc pracy powinno być uruchomienie Inkubatora przedsiębiorczości jako instytucjonalnego przedsiębiorstwa użyteczności publicznej. Zadaniem inkubatora powinno być instytucjonalne wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości w zakresie:

- udzielania konsultacji i porad z zakresu działalności gospodarczej,
- przygotowywania biznes-planów,
- przygotowania wniosków kredytowych,
- przygotowywania informacji o partnerach z innych obszarów,
- prowadzenia szkoleń w zakresie organizacji i zarządzania własną firmą,
- prowadzenia działalności promocyjnej miasta i gminy, jako atrakcyjnego miejsca
- inwestowania, zaplecza konkurencyjnej bazy surowcowej, zasobów środowiska
- kulturowego z tradycjami folklorystycznymi itp.

Ponadto inkubatory powinny mieć charakter przedsięwzięć użyteczności publicznej, gdzie profil ich działalności powinien być elastyczny do zmian koniunktury gospodarczej na rynkach lokalnych.

Uzupełnieniem działalności inkubatorów przedsiębiorczości mogą być centra wspierania i promocji lokalnych przedsiębiorców do prowadzenia działalności produkcyjnych bądź handlowych.

Działalność inkubatorów przedsiębiorczości powinna przyczynić się do:

- rozwoju aktywności i przedsiębiorczości społeczności lokalnej,
- zwiększenia liczby firm na obszarze gminy,
- poprawy sytuacji ekonomicznej gospodarstw rolnych.

Władze gminy włączą się w działania na rzecz utworzenia inkubatora na terenie powiatu włocławskiego lub jeżeli nie będzie to możliwe utworzą wspólny ośrodek z inną gminą.

Wyższy poziom życia mieszkańców obok wzrostu gospodarczego jest też ściśle powiązany z funkcjonowaniem infrastruktury społecznej i turystycznej. Lepszy dostęp młodzieży wiejskiej do różnych form kształcenia, poprawa warunków lokalowych Gimnazjum i szkół podstawowych spowodują poczucie stabilizacji mieszkańców w zakresie zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych. Jednocześnie uwzględnienie w rozwoju gminy potrzeb ludzi niepełnosprawnych oraz walka z przejawami patologii społecznych przyczyni się do integracji społeczeństwa oraz podniesienia świadomości i poczucia bezpieczeństwa. Równocześnie inwestycje z zakresu gospodarki wodno-ściekowej pozwolą na poprawę warunków sanitarnych oraz zmniejszenie szkodliwego oddziaływania na środowisko przyrodnicze. W okresie realizacji strategii powinno zostać osiągnięte 100 % unieszkodliwienia ścieków w indywidualnych gospodarstwach rolnych poprzez budowę przyzagrodowych oczyszczalni ścieków.

W wyniku wszystkich przemian gospodarczych i społecznych na terenie miasta i gminy Brześć Kujawski społeczność lokalna będzie aktywnie współuczestniczyć w życiu gminy i utożsamiać się z działaniami podejmowanymi na rzecz jej rozwoju. Stworzone warunki będą dobrą motywacją dla ludzi młodych, co spowoduje zmniejszenie ich odpływu z terenu gminy.

6.3. Zadania realizacyjne

Na tym etapie planowania rozpoczyna się proces szczegółowego określenia zadań niezbędnych do osiągnięcia założonych celów strategicznych. Do każdego celu

operacyjnego zostanie przypisany zestaw przedsięwzięć i zadań realizacyjnych. Zadania powinny być ułożone wg hierarchii ważności oraz możliwości dokonywania wyboru ich wykonania pod kątem niezbędności i zapewnienia osiągalności wyznaczonych celów. Tak pogrupowane zadania będą stanowiły podstawę do sporządzenia harmonogramu działań i programów oraz projektów wykonawczych.

Cel strategiczny – Rozwój nowoczesnego przemysłu, małej i średniej przedsiębiorczości oraz przetwórstwa rolno-spożywczego i przechowalnictwa

Cel operacyjny

1. Modernizacja towarowych i specjalistycznych gospodarstw rolnych pod kątem przetwórstwa

Zadania:

1. Pomoc producentom rolnym zmieniającym profil produkcji rolnej i wprowadzającą specjalizację
2. Propagowanie wdrażania nowoczesnych technologii i technik w produkcji roślinnej i zwierzęcej
3. Wsparcie dla gospodarstw inwestujących w modernizację obiektów inwentarskich i odnowę parku maszynowego
4. Organizowanie szkoleń, doradztwa prawnego i finansowego dla rolników
5. Pomoc prawna w tworzeniu i rejestracji grup producenckich
6. Stworzenie systemu ulg podatkowych dla inwestorów, którzy zechcą uruchomić przetwórstwo i przechowalnictwo;

Cel operacyjny

2. Poszukiwanie rynków bezpośredniego zbytu owoców i warzyw na rynkach wschodnich

Zadania:

1. Nawiązanie współpracy z gminami Rosji, Ukrainy i Białorusi
2. Wykreowanie markowych, regionalnych produktów żywnościowych

Cel operacyjny

3. Stworzenie warunków dla powstawania i rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości oraz przemysłu maszynowego

Zadania:

1. Podjęcie działań w celu wykorzystania pustostanów po upadłych zakładach dla potencjalnych inwestorów
2. Organizowanie doradztwa prawnego, finansowego i szkoleń w zakresie tworzenia i prowadzenia małej i średniej przedsiębiorczości
3. Opracowanie programu wspierania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w przemyśle maszynowym
4. Przygotowanie uzbrojonych terenów pod funkcje przemysłowe i usługowe
5. Utworzenie gminnego funduszu poręczeń kredytowych
6. Przeprowadzenie szerokiej kampanii informacyjnej dla przedsiębiorców na temat możliwości tworzenia nowych zakładów

Cel operacyjny

4. Rozwój przemysłu materiałów budowlanych w oparciu o miejscowe surowce

Zadania:

1. Modernizacja Cegielni Rumaki na bazie zasobów surowca
2. Tworzenie nowych miejsc pracy w produkcji materiałów budowlanych

3. Poszukiwanie partnerów do poszerzenia działalności zakładów produkujących materiały budowlane

Cel operacyjny

5. Pozyskiwanie terenów pod budowę nowych zakładów produkcyjnych

Zadania:

1. Tworzenie możliwości przejęcia gruntów pod rozwój zakładów produkcyjnych na zasób gruntów mienia komunalnego,
2. Wykorzystanie terenów po wyrobiskach na cele gospodarcze
3. Na terenach Brzezia, w rejonie planowanego zjazdu z autostrady zabezpieczyć w planie zagospodarowania przestrzennego teren pod rozwój małej przedsiębiorczości;

Cel strategiczny Dobrze wykorzystane walory przyrodnicze, kulturowe i uzdrowiskowe

Cel operacyjny:

1. Rozwój infrastruktury turystycznej i zagospodarowanie terenów rekreacyjnych

Zadania:

1. Opracowanie koncepcji zagospodarowania architektoniczno-krajoznawczej historycznej części miasta Brześć Kujawski, objętej ochroną konserwatorską
2. Wspieranie indywidualnych działań mieszkańców i podmiotów gospodarczych poprzez coroczne przeznaczanie środków finansowych na poprawę estetyki Gminy i elementy małej architektury z uwzględnieniem usuwania istniejących barier architektonicznych
3. Pozyskanie inwestorów dla powstania obiektów restauracji regionalnych
4. Stworzenie warunków dla powstania bazy noclegowej (tereny, budynki do zagospodarowania na hotele, pensjonaty) i rekreacyjnej oraz pozyskanie inwestorów
5. Zagospodarowanie rekreacyjno-wypoczynkowe jeziora Cmentowo w Starym Brześciu;
6. Systematyczne odnawianie zespołów pałacowo-parkowych na terenie gminy i udostępnianie ich dla celów turystyki krajoznawczej

Cel operacyjny

2. Wykorzystanie walorów historyczno kulturowych Brześcia Kujawskiego

Zadania:

1. Utworzenie elementów zagospodarowania turystycznego (parkingi, informacja wizualna, gastronomia, baza noclegowa) w centrum historycznym Brześcia
- 1 Podjęcie działań w celu utworzenia stałej wystawy eksponatów pochodzących z wykopalisk archeologicznych
- 2 Zagospodarowanie na funkcje rekreacyjne i kulturowe rejonu byłych murów obronnych wzdłuż ulicy Lokietka
- 3 Zagospodarowanie rekreacyjno-wypoczynkowe brzegów rzeki Zgłowiączki w granicach Brześcia oraz terenów otaczających;
- 4 Podjęcie współpracy z sąsiednimi gminami w celu odbudowy i modernizacji oraz wspólnej eksploatacji kolejki wąskotorowej dla celów turystyki;
- 5 Opracowanie monografii miasta Brześć Kujawski w celu wykorzystania postaci historycznych oraz historii miasta dla zwiększenia atrakcyjności turystycznej

Cel operacyjny:

3. Wykorzystanie walorów uzdrowiskowych miejscowości Wieniec Zdrój

Zadania:

1. Wygospodarowanie pasa terenów leśnych wokół uzdrowiska na cele infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej, usługowej i kulturalno-rozrywkowej
2. Przeznaczenie w planie zagospodarowania przestrzennego gleb niższych klas bonitacyjnych pod zabudowę pawilonów opieki zdrowotnej i społecznej oraz funkcję rekreacyjną i wypoczynkową;
3. Uatrakcyjnienie i rozszerzenie prowadzonej w gminie działalności kulturalnej na teren uzdrowiska, szczególnie w sezonie letnim, poprzez organizowanie imprez plenerowych;
4. Podjęcie współpracy z władzami powiatu ziemskiego wrocławskiego w celu budowy ścieżek rowerowych do Wieńca Zdroju
5. Szeroka promocja walorów uzdrowiskowych poprzez opracowanie informatora zawierającego zasoby uzdrowiska wraz z ofertą leczniczą i profilaktyczną;
6. Podniesienie walorów estetycznych miejscowości Wieniec Zdrój;

Cel operacyjny

4. Promocja walorów turystycznych, uzdrowiskowych i historyczno-kulturowych gminy

Zadania:

1. Opracowanie informatora turystycznego zawierającego zasoby historyczne, kulturowe, osobliwości przyrodnicze, szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe itp.
2. Współpraca z Towarzystwem Kulturalnym w Brześciu i Stowarzyszeniem 2000 na rzecz wspólnych działań promocyjnych, udziału w targach turystycznych, organizacji wspólnych imprez kulturalnych i edukacji ekologicznej dla dzieci i młodzieży
3. Założenie strony internetowej z uwzględnieniem aspektów historycznych i gospodarczych Brześcia Kujawskiego
4. Wykorzystanie do promocji lokalnych mediów poprzez cykliczne umieszczanie informacji o walorach i atrakcjach turystycznych terenu gminy;
5. Włączenie funkcji lecznictwa uzdrowiskowego w system promocji gminy;

Cel operacyjny:

5. Wspieranie i propagowanie tworzenia gospodarstw agroturystycznych

Zadania:

1. Pomoc prawna i organizacyjna dla osób zainteresowanych utworzeniem gospodarstwa agroturystycznego;
- 1 Organizacja szkoleń dla rolników z zakresu prowadzenia gospodarstw agroturystycznych
- 2 Powołanie oddziału Stowarzyszenia Gospodarstw Agroturystycznych;
- 3 Stworzenie warunków dla powstania bazy agroturystycznej wokół uzdrowiska;
- 4 Promocja agroturystyki.

Cel strategiczny: Rozwinięta sieć infrastruktury technicznej i dobrze chronione środowisko naturalne

Cel operacyjny:

1. Poprawa stanu technicznego dróg

Zadania:

1. Modernizacja i utwardzenie dróg gminnych na obszarach wiejskich i w mieście
2. Urządzenie ulic i chodników w mieście
3. Współpraca z innymi właścicielami dróg w zakresie poprawy ich stanu technicznego;
4. Dokonanie analizy natężenia ruchu i wypadkowości oraz zanieczyszczeń atmosfery w mieście pod kątem podjęcia działań na rzecz budowy obwodnicy Brześcia Kujawskiego;

Cel operacyjny:

2. Uregulowana gospodarka wodno-ściekowa na terenach wiejskich i w mieście

Zadania:

- 1 Kontynuacja budowy kanalizacji sanitarnej w Brześciu Kujawskim
- 2 Wspieranie i pomoc rolnikom w pozyskaniu środków finansowych na budowę przyzagrodowych oczyszczalni ścieków na terenach o zabudowie rozproszonej
- 3 Zorganizowanie sprawnego systemu wywozu ścieków socjalno-bytowych
- 4 Budowa stacji uzdatniania wody przy ujęciach wody w celu poprawienia jej jakości (dostosowując ją do zaleceń ustawy – Dz.U. nr 82/2000);
- 5 Objęcie uzdrowiska Wieniec Zdrój inwestycjami z zakresu gospodarki wodno-ściekowej realizowanymi przez Gminę;

Cel operacyjny:

3. Stworzenie efektywnego systemu zagospodarowania i gromadzenia komunalnych odpadów stałych

Zadania:

- 1 Podjęcie działań w celu rozbudowy wysypiska odpadów komunalnych wraz z ich segregacją i utylizacją
- 2 Zwiększenie nadzoru i kontroli nad sposobem gromadzenia odpadów w gospodarstwach rolnych oraz egzekucja przestrzegania przepisów ustawy o odpadach komunalnych;
- 3 Zakup specjalistycznego sprzętu transportowo-załadunkowego do obsługi zbierania i segregacji śmieci

Cel operacyjny:

4. Ograniczenie degradacji gleb

Zadania:

- 1 Racjonalizacja wapnowania gleb
- 2 Zmiana użytkowania gruntów rolnych zagrożonych procesami erozji gleb;
- 3 Organizacja szkoleń z zakresu właściwego używania nawozów i środków ochrony roślin;

Cel operacyjny:

1. Zwiększenie stopnia lesistości obszaru gminy

Zadania:

- 1 Zalesianie indywidualne przez rolników gruntów mało przydatnych dla produkcji rolnej lub wykup tych gruntów przez gminę w celu zalesienia;
- 2 Ochrona istniejących i urządzenie nowych trwałych użytków zielonych, zadrzewień śródpolnych i przydrożnych
- 1 Rekultywacja i zalesienie wyrobisk po eksploatacji surowców naturalnych

Cel operacyjny:

2. Ochrona powietrza atmosferycznego

Zadania:

- 1 Podnoszenie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców przez promowanie wykorzystywania gazu ziemnego do celów gospodarczych;
- 2 Wymiana kotłowni węglowych na gazowe szczególnie na terenie uzdrowiska Wieniec Zdrój;
- 3 Prowadzenie akcji promocyjnych na rzecz pełnego wykorzystywania wybudowanych przyłączy gazowych;
- 4 Wykonanie gazociągu od Wieńca Zalesie do Wieńca Zdroju

Cel strategiczny: Poprawa warunków życia mieszkańców i wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego**Cel operacyjny:**

1. Zmniejszenie poziomu bezrobocia

Zadania:

- 1 Podjęcie działań na rzecz utworzenia w gminie lub na terenie powiatu inkubatora przedsiębiorczości jako instrumentu aktywnego przeciwdziałania bezrobociu
- 2 Utworzenie w Urzędzie Gminy punktu informacji gospodarczej dla pracodawców i rolników o możliwościach uzyskiwania pomocy finansowej na tworzenie nowych miejsc pracy
- 3 Powołanie banku ofert pracy (prace sezonowe, dorywcze, stałe);
- 4 Prowadzenie akcji informacyjnej dla osób poszukujących pracy o dostępnych kursach i szkoleniach w zakresie przekwalifikowań zawodowych

Cel operacyjny:

2. Rozwój szkolnictwa

Zadania:

- 1 Budowa sali gimnastycznej i basenu przy gimnazjum i szkole podstawowej w Brześciu;
- 2 Utworzenie klasy uzawodowionej w Gimnazjum;
- 3 Poprawa bazy materiałowej i dydaktycznej szkół;
- 4 Finansowe wspieranie działalności pozalekcyjnej;
- 5 Przystąpienie do programu „Interklasa”
- 6 Współdziałanie z władzami powiatu w celu utworzenia liceum ogólnokształcącego
- 7 Prowadzenie akcji informacyjnej na poziomie gimnazjum na temat pożądanych kierunków kształcenia na lokalnym rynku pracy

- 8 Wspieranie rozwoju szkół średnich w powiecie włocławskim pod kątem dostosowania ich profilu do potrzeb lokalnego rynku pracy

Cel operacyjny:

3. Upowszechnianie edukacji dorosłych

Zadania:

- 1 Podjęcie działań na rzecz utworzenia ośrodka szkoleniowego dla dorosłych
- 2 Przygotowanie oferty szkoleniowej dla ludności rolniczej przy współpracy ODR, KPiR oraz innych instytucji szkoleniowych
- 3 Współdziałanie z władzami powiatu lipnowskiego na rzecz utworzenia szkoły średniej dla dorosłych oraz prowadzenia form kształcenia ustawicznego
- 4 Wspieranie inicjatyw powoływania wyższych uczelni zawodowych we Włocławku

Cel operacyjny:

4. Poprawa poziomu bezpieczeństwa publicznego i zapobieganie zjawiskom patologii społecznych

Zadania:

- 1 Przeprowadzenie szkoleń profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i dorosłych na temat zagrożeń i sposobów przeciwdziałania
- 2 Zwiększenie patroli policji w miejscach szczególnie zagrożonych
- 3 Organizowanie sezonowych akcji dla dzieci i młodzieży na temat bezpieczeństwa drogowego (bezpieczna droga do szkoły) i pożarowego (bezpieczne żniwa)
- 4 Uruchomienie policyjnego telefonu zaufania i telefonu interwencyjnego
- 5 Zmiana lokalizacji posterunku policji – przeniesienie do miasta;
- 6 Tworzenie warunków do dobrego współdziałania społeczeństwa z policją np. wspólne patrole w ramach Komitetu Obrony Obywatelskiej;
- 7 Powołanie Straży Miejskiej.

Cel operacyjny:

5. Zaktywizowanie i integracja społeczności lokalnej

Zadania:

- 1 Organizowanie cyklicznych, masowych imprez integracyjnych o charakterze kulturalnym i rekreacyjnym (festyny, koncerty, zawody, przedstawienia) dla mieszkańców gminy
- 2 Organizowanie imprez edukacyjno-kulturalnych i rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży (konkursy, rajdy rowerowe, piesze, zawody, przedstawienia)
- 3 Pomoc lokalnym producentom rolnym i przedsiębiorcom w uczestnictwie w imprezach wojewódzkich i krajowych typu targi, wystawy itp.
- 4 Kreowanie liderów społecznych poprzez powołanie stowarzyszenia skupiającego aktywnych ludzi działających w różnych dziedzinach życia gospodarczego i społecznego
- 5 Modernizacja amfiteatru w Brześciu
- 6 Budowa boisk sportowych na terenach wiejskich;
- 7 Reaktywowanie działalności świetlic środowiskowych w oparciu o istniejące obiekty OSP
- 8 Nawiązanie kontaktów i współpracy z gminami innych krajów.

Cel operacyjny:

6. Rozwój budownictwa mieszkaniowego i rolniczego

Zadania:

- 1 Stopniowe podnoszenie w drodze remontów i modernizacji standardu mieszkań komunalnych pozostających w zarządzie Gminy;
- 2 Wspieranie rozwoju budownictwa mieszkaniowego w ramach Brzeskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego;
- 3 Tworzenie warunków do rozwoju budownictwa rolniczego (przeznaczenie gruntów w planie zagospodarowania przestrzennego, system ulg dla inwestorów, uzbrojenie terenu).

6.4. Harmonogram działań

7. Monitoring realizacji strategii.

W zasadniczym procesie realizacji strategii ważna jest kontrola przebiegu tego procesu oraz ocena efektów społecznych i gospodarczych, a także zmian w środowisku przyrodniczym. Realizacja zadań i sukcesywne dokonywanie ich przeglądu jest niezbędne dla utrzymania ich aktualności i zgodności z celami strategii. Ponadto monitoring umożliwia:

- bieżącą ocenę realizacji programów i zadań oraz osiągania celów,
- prognozowanie ewentualnych zmian warunków realizacji,
- dokonanie bieżących korekt i poprawek,
- podjęcie działań zabezpieczających i naprawczych,
- informowanie społeczności lokalnej o uzyskanych wynikach.

Kategorie oceny sytuacji społeczno-gospodarczej gminy powinny opierać się o analizę danych statystycznych, analizę kondycji gospodarczej wybranych podmiotów gospodarczych różnych branż oraz odczucia społeczne dokonujących się zmian.

Jednostką prowadzącą monitoring powinien być Urząd Miasta i Gminy. Natomiast Zarząd Miasta i Gminy powinien dokonywać przeglądu realizacji zadań corocznie i na podstawie wniosków z przeglądu aktualizować i uzupełniać plan realizacji strategii o nowe projekty. Zarząd Miasta i Gminy będzie składał corocznie Radzie Miasta i Gminy sprawozdanie z realizacji strategii.